

AKRİLİK BANYO ÜRÜNLERİ İMALATI ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

2021

GÜMÜŞHANE TİCARET VE SANAYİ ODASI (GTSO)

GÜMÜŞHANE'DE UYGUN YATIRIMLAR İÇİN FİZİBİLİTE RAPORLARI HAZIRLANMASI PROJESİ

(TR90/19/FZD/0027)

Proje Ekibi

- İntizam Seyda Durgun (Yönetim Danışmanı)
- Prof. Dr. Mehmet Arslan (Veri Analisti)
- Prof. Dr. Özgün Kalkışım (Veri Analisti)
- Yunus Sağır (İş Geliştirme Uzmanı)

Bu projenin yararlanıcısı Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası'dır. Raporda belirtilen görüşler ve analizler Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın ve/veya T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmaz.

Raporun her türlü telif hakları Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası'na aittir.

Bu rapor, GTSO adına, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) 2019 Fizibilite Desteği Programı kapsamında Avrasya Danışmanlık Eğitim ve Araştırma Hizmetleri Ltd. Şti. tarafından hazırlanmıştır.

Avrasya Danışmanlık Eğitim ve Araştırma Hizmetleri Limited Şirketi

T: 0462 3265953

F: 0462 3216926

bilgi@avrsyadan.com.tr

www.avrsyadan.com.tr

2021

- Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı Fizibilite Destek Programı kapsamında hazırlanan bu yayının içeriği, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı ve/veya Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk yararlanıcı olan Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası'na aittir.
- Bu rapor Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın 2019 yılı Fizibilite Destek programı kapsamında desteklenen "Gümüşhane'de Uygun Yatırımlar İçin Fizibilite Raporları Hazırlanması Projesi" (TR90/19/FZD/0027) çerçevesinde hazırlanmıştır.
- **Çalışma, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı 2020-2022 Dönemi Yatırım Programı Hazırlama Rehberi Ek-3: Proje Teklif Formu formatına göre ana başlıklar saklı kalmak kaydıyla geliştirilerek düzenlenmiştir.**
- Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Yatırımcılara fikir vermek ve yatırımlarını kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Ön fizibilite, bir yatırım fikrinin, yatırımcının yatırım yapma kararının kesinleştirilmesinden önce proje ile ilgili olarak yapacağı her türlü ekonomik ve teknik çalışmayı kapsar. Ön fizibilite çalışmalarının yatırımcı tarafından olumlu bulunması neticesinde, yatırımcı ayrıntılı bir çalışma olan fizibilite çalışmasına geçiş yapar ve düşündüğü yatırım için ayrıntılı bilgilere ulaşır.

Küresel dünyanın tüm ticari aktörleri için var olmanın koşullarını belirleyen en önemli unsur en iyi üretim koşullarıyla, en uygun fiyat olanaklarını sunup, en doğru lojistik imkânlarıyla doğru pazarlara ulaştırarak, insanlığın faydasına katkıda bulunmaktadır.

Yapmış olduğumuz bu fizibilite çalışmalarının müteşebbisler vasıtasıyla yatırıma dönüştürülerek, ilimizde birçok insanın istihdam sağlanmasına, üretim kapasitesinin artırılmasına ve bunlara uygun olarak ilimizin bir yatırım merkezine dönüşmesine katkı sağlayacağına olan inancımızın tam olduğunu ifade

etmek isterim.

Gümüşhane ilimizin ekonomik kalkınmasını hızlandırmak, yıllardır büyük illere yönelen nüfus göçünü önlemek için istihdam alanları oluşturmak, ilimizin gelişmiş illerle arasındaki gelişme farklılıklarının giderilerek sosyal ve ekonomik dengenin sağlanması Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesinin temel amacını teşkil etmektedir. Organize Sanayi Bölgesi çeşitli sanayi işletmelerinin elverişli bir plan dahilinde geliştirebilmesi amacıyla altyapı ve hizmet tesisleri tamamlanarak, belirli standartlarla işletilmek üzere düzenlenmiş bir sanayi bölgesidir.

Organize Sanayi Bölgelerinin en önemli özelliklerinden biri, bölgede yer alacak sanayi işletmelerinin gerek imar gerek işletme bakımından ulusal standartlarda olmasıdır. Altyapı problemleri tamamen çözümlenmiş parsellerden oluşan Organize Sanayi Bölgeleri, sanayicilere ucuz ve uygun arsa arzı yanında, istihdam, planlı kentleşme ile yer altı ve atmosfer kirliliğine ilişkin bütün problemlerin bilimsel düzeyde çözümlendiği bir bölge niteliği taşıdığından, günümüzde özellikle üzerinde durulan çevre kirliliği konularına da çözüm getirmektedir.

Konusunda uzman kişiler tarafından hazırlanan bu fizibilite çalışmalarının hayata geçirilmesinde katkıları sunan Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansına, Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odamızın çalışanlarına, ayrıca bu çalışmalarımızda bizlerden desteğini esirgemeyen tüm kamu kurum ve kuruluşlarına teşekkürlerimi sunarım. Bu ön fizibilite çalışmalarının Gümüşhane’imizde yatırım yapacak iş adamlarımıza faydalı olacağına, fikir vereceğine inanıyorum. Hedefimiz gelişen Gümüşhane, kalkınan Türkiye’dir. Hayırlı ve faydalı olmasını diliyorum.

İsmail Akçay
GTSO Yönetim Kurulu Başkanı

TANIM VE KISALTMALAR

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AJANS: Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı

ÇED: Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu

DKİB: Doğu Karadeniz İhracatçılar Birliği

DOKA: Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı

DOKAP: Doğu Karadeniz Projesi

FZD: DOKA Fizibilite destek programı

GOSB: Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi

GSYİH: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla

GTSO: Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü

KDV: Katma Değer Vergisi

KOBİ: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme

KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

MTA: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü

NACE: Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne

OSB: Organize Sanayi Bölgesi

SEGE: illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması

SS: Sanayi Sitesi

TCMB: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

TİM: Türkiye İhracatçılar Meclisi

TKDK: tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TR90: Trabzon, Ordu, Giresun, Gümüşhane, Rize ve Artvin İllerini Kapsayan Düzey 2 Bölgesi

TRADE MAP: Trade statistics for international business development

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

İÇİNDEKİLER	S.N.
SUNUŞ	4
TANIM VE KISALTMALAR	5
FİZİBİLİTE HAKKINDA	8
ÇALIŞMA ÖZETİ	10
1.PROJE TANIMLAMA BİLGİLERİ	11
1.1.Proje Adı	11
1.2.Projenin yeri	11
1.3.Projenin Sektörü	11
1.4.Projenin Türü	11
1.5.Projeyi Yürütecek Kurum/Kuruluş:	11
1.6.Projenin Geliştirilmesinden Sorumlu Kişi (adı, görevi, telefonu, e-posta adresi)	11
1.7.Proje Fikrini Öneren Kurum/Kuruluş (adı, adresi, telefonu ve faksı)	11
1.8.Gümüşhane Hakkında Bilgiler	12
1.8.1.Gümüşhane'nin Sosyo-Ekonomik Yapısı	12
1.8.2.Coğrafik Yapı ve İklim:	14
1.8.3.Ekonomik ve Fiziksel Altyapı	18
1.8.4.Gümüşhane'nin Sanayi Yapısı	18
1.8.5. Rekabetçi ve potansiyel sektörler	20
1.8.6.Gümüşhane'nin İhracat Potansiyeli	20
2.PROJENİN GEREKÇESİ, AMACI VE HEDEFLERİ	22
2.1.Projenin Gerekçesi (neden ihtiyaç duyulduğu)	22
2.2.Projenin Hedef Aldığı Kesim ve Etkileyeceği Diğer Taraflar	24
2.3.Projenin Genel Amacı	25
2.4.Projenin Hedefleri	25
2.5.Projenin İstihdama Katkısı	26
3.PROJE FİKRİNİN KAYNAĞI ve DAYANAKLARI	27
3.1.Projenin İlişkili Olduğu ve/veya Dayandığı Plan, Program, İdare Stratejik Planı, Performans Programı, Proje ve Etütler	27
3.2.Proje Fikrinin Geliştirilmesinde Uygulanan Yöntem (ihtiyaç analizi, sorun analizi, olanak etüdü-fırsat analizi, diğer)	28
3.3.Proje ile İlgili Valilik Görüşü	31
4.PROJE İLE İLGİLİ AYRINTILI BİLGİLER	32
4.1.Proje Kapsamında Yapılacak İşler (Fiziki büyüklükler, projenin karakteristik bilgisi vb.)	32
4.2.Projenin Yeri	32
4.3.Beklenen Sonuçları/Çıktıları	32
4.4.Projenin Bileşenleri (Proje Kapsamında Gerçekleştirilecek Faaliyetler ve Proje Uygulanırken Kullanılacak Yöntem/Yöntemler)	33
4.5.Girdi İhtiyacı (İnsan Gücü, Organizasyon, Teknik Yardım vb.)	34
4.5.1.Gümüşhane İli Yatırım Ortamı ve İlin Yatırım Potansiyeli	34
4.5.2.Yatırım Konusu Sektörün Yapısı ve Özellikleri	36
4.5.3.Pazar Talep Analizi, Pazarın Büyüklüğü ve Hedef Pazarlar	37
4.5.4.Rekabet Yapısı ve talep analizi	40
4.5.5.Kuruluş Yeri Seçimi ve Çevresel Etkiler (Tesis kurulum planı ve teknoloji gibi)	41
4.5.6.Makine ve Ekipman Bilgileri	42
4.5.7.İnsan Kaynakları Planlaması	43
4.6.Proje Maliyeti (İç ve Dış Para Olarak)	43
4.7.Yatırım Sonrası Gelir ve Giderler (Kapasite Kullanım Oranı, Üretim ve satış bilgileri)	45
4.8.Öngörülen Finansman Kaynakları (AB hibesi, kurum bütçesi, genel bütçe vb.)	48
4.9.Projenin Uygulama Planı (başlama-bitiş tarihleri vb.)	48
4.10.Projenin Dayandığı Varsayımlar ve Karşılaşabileceği Riskler	49

4.11.Projenin Yapılabilirliği ve Sürdürülebilirliği	51
4.11.1.Genel bilgiler	51
4.11.2.Yatırım Kapsamında Verilen Teşvik ve Destekler	51
4.11.2.1.Bölgesel Yatırım Teşvikleri	51
4.11.2.2.Cazibe Merkezi Destekleri	53
4.11.2.3.KOSGEB Destekleri	54
KAYNAKLAR	58

TABLolar	S.N.
Tablo-1: Proje Künyesi	11
Tablo-2: Gümüşhane Profili	13
Tablo-3: Gümüşhane OSB'de Faaliyet Gösteren İşletme Sayısı	19
Tablo-4: Gümüşhane OSB'de Arsa Kullanım Durumu	19
Tablo-5: NACE Sınıflandırmasına Göre Akrilik Ürün Kodu	23
Tablo-6: Projenin Fiziki Büyüklük Üretim Tablosu	32
Tablo-7: Faaliyetlere Göre İl Genel Durumu-Gümüşhane	34
Tablo-8: Gümüşhane'de Sektöre Göre Kapasite Raporuna Sahip İşletme Sayısı	36
Tablo-9: Sektörde Yer Alan İşletmelerin Sayısı	36
Tablo-10: NACE Koduyla İl Bazında En Çok Kodlanan İlk Ürün	36
Tablo-11: Yıllara Göre Gümüşhane Nüfusu	38
Tablo-12: Yıllara Göre Gümüşhane'de Nüfus Artış Hızı	39
Tablo-13: İlçelere Göre Gümüşhane Nüfusu	39
Tablo-14: Gümüşhane Çevresindeki İllerin Nüfusu ve Ortalama Hane Sayısı	40
Tablo-15: NACE Sınıflandırmasına Göre Akrilik Yapı Malzemeleri Kodları	40
Tablo-16: Banyo Küvetleri, Duş Tekneleri, Lavabolar, Plastikten İmalatını Yapan Firmaların Sayısı ve Toplam Üretim Miktarı.	41
Tablo-17: Tesis için Gerekli Makine Ekipman Maliyeti	42
Tablo-18: İnsan Kaynakları Maliyet Tablosu	43
Tablo-19: Sabit Yatırım Tutarı	44
Tablo-20: Toplam Yatırım Tutarı	44
Tablo-21: Yıllara Göre Kapasite Kullanım Oranı	45
Tablo-22: İlk Faaliyet Yılında Hedeflenen Üretim Düzeyi	45
Tablo-23: İlk Faaliyet Yılında Hedeflenen Satış Düzeyi	45
Tablo-24: 5 Yıllık İşletme Gelir Gider Tablosu	46
Tablo-25: Sabit ve Değişken Giderler Tablosu	46
Tablo-26: İşletme Sermayesi İhtiyacı	46
Tablo-27: Toplam Yatırım İhtiyacı Tablosu	47
Tablo-28: Yatırımın Kârlılığı, Kişi Başı Yatırım Tutarı	47
Tablo-29 Öngörülen Finansman Kaynakları	48
Tablo-30: Projenin Uygulama Planı	49

ŞEKİLLER	S.N.
Şekil-1: İllere Göre Banyo Küvetleri, Duş Tekneleri, Lavabolar, Plastikten İmalatı Yapan Firmaların Dağılımı	40

FİZİBİLİTE HAKKINDA

Kısa ekonomik, teknik ve malî bilgiler içeren bu ön fizibilite raporu; yatırımcıları, yatırım konusu hakkında ön bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Dört farklı bölümden oluşan raporun ekonomik ve teknik değerlendirme bölümleri, cari bilgi ve verilerden oluşurken, malî değerlendirme bölümü ise, yapılabirlik araştırmalarında (fizibilite etütlerinde) olduğu gibi, çeşitli varsayımlara dayanmaktadır. Söz konusu durum, fiili olarak yatırıma başlamadan önce bazı konuların tam olarak bilinmemesinden kaynaklanmaktadır. Bu sebeple; yapılabirlik araştırmalarının hazırlanmasında ve yatırımların değerlendirilmesinde uygulandığı gibi, başlangıçta malî büyüklüklerinin kesin olarak bilinmesi mümkün olmayan yatırım kalemleri ile ilgili değerlerin belirli oranları dahilinde olacağı varsayılmış ve hesaplamalar bu şekilde yapılmıştır.

Raporda yapılması gereken bu varsayımlar sebebiyle, sabit ve toplam yatırım tutarı ile gelir ve gider çizelgelerinde yer alan değerler, sadece söz konusu varsayımlar için geçerlidir. Varsayımlarda herhangi bir değişiklik bile yatırım tutarlarını az veya çok değiştirecektir. Bu sebeple, bu profilden yararlanarak yatırım yapmaya karar veren yatırımcıların, malî değerlendirme bölümünde verilen rakamsal verilerin, sadece göz önüne alınan şartlarda geçerli olduğunu, kendi yatırım şartlarında ise rakamsal değerlerin az veya çok değişebileceğini unutmamaları gerekir.

Ön fizibilite raporları, genelde sadece küçük ve orta ölçekli yatırımlara yönelik olarak hazırlanmaktadır. Bu sebeple, yatırımların, teşvik belgeli olarak, kalkınmada öncelikli yörelerde ve organize sanayi bölgeleri, serbest bölgeler veya sanayi alanları vb. gibi arsa maliyetlerinin düşük olduğu alanlarda gerçekleştirileceği temel varsayımı üzerine oturtulmaktadır. Bu temel varsayım, başta arsa fiyatları ile kullanılacak yabancı kaynaklar ve faiz oranları olmak üzere, birçok hususta yatırım raporlarının hazırlanmasına büyük kolaylık getirmektedir.

Yatırım için öngörülen arsa miktarı, açık ve kapalı alan büyüklükleri, bu profilin hazırlanmasında bilgi alınan işletmelerden temin edilen verileri yansıtmaktadır. Uygulamada daha küçük veya daha büyük arsa ile açık ve kapalı alan gerekebilir. Ayrıca yatırım, sanayi bölgeleri dışındaki arazilerde de gerçekleştirilebilir. Bu durum, arsa ve bina maliyetlerinin öngörülen değerlerden oldukça fazla olmasına sebep olabilir.

Raporda yatırım türüne göre değişmekle birlikte, yatırımda lisans alınması gerekmeyen bir üretim metodu kullanacağı gerekçesiyle, teknik yardım ve lisans giderleri kaleminde herhangi bir harcama yapılmayacağı kabul edilmiş, buna bağlı olarak da gelir ve gider çizelgelerinde, teknik yardım ve lisans için herhangi bir amortisman öngörülmemiştir.

Yatırımcılar tarafından, yatırımın bu profilde belirtilen üretim metodu dışında ve özellikle de teknik yardım ve lisans gerektiren bir üretim metoduyla gerçekleştirilmesinin düşünülmesi durumunda, teknik yardım ve lisans için de bir gider ayrılması, gelir ve gider çizelgesinde ise ortalama %20 oranında amortisman öngörülmesi gerekecektir.

Araştırma konusu yatırımın büyük oranda öz kaynaklarla gerçekleştirileceği, yabancı kaynak olarak ise bankalardan temin edilecek kredilerin veya çeşitli kurumların vereceği hibe kaynakları kullanılacağı varsayılmıştır. Böyle bir kabulün yapılmaması hâlinde, bankaların sanayi ve ticarî kredilerinin faiz oranlarının farklı olması sebebiyle, yatırım dönemi finansman giderlerini hesaplamak ve bu kalem için bir değer öngörmek mümkün olmayacaktır.

Yatırım türüne göre değişmekle birlikte, yatırımın sadece bir ay süre ile deneme üretimi yapacağı ve üretilenlerin defolu, hatalı, eksik, kusurlu vb. olacağı için satılamayacağı, dolayısıyla bu süre içerisinde üretilen ürünlerden herhangi bir gelir elde edilmeyeceği varsayılmış, bu sebeple gelir ve gider çizelgelerinde deneme üretimi dönemi ile ilgili herhangi bir gelire yer verilmemiştir. Gerçekte ise, deneme üretimi daha kısa veya uzun süreli olarak gerçekleştirilebilir ve bu dönemde üretilen ürünlerden bir gelir elde edilebilir.

Bu yatırım raporu, örnek işletmelerden temin edilen bilgiler çerçevesinde hazırlandığı için, üretim metodu başta olmak üzere, ana ve yardımcı makina ve teçhizat vb. gibi hususlar da örnek alınan işletmelere bağlı olmaktadır. Profil konusu ürünün üretilmesi için, örnek alınan işletmelerde mevcut makine veya teçhizatın özellikleri sebebiyle herhangi bir başka makine ve teçhizat gerekmeksizin yapılan iş ve işlemler için gerçekte farklı veya ilâve makine ve teçhizatlar gerekebilir. Bu sebeple sabit yatırım tutarı çizelgelerinde, beklenmeyen giderler kalemi altında fizikî beklenmeyen giderler olarak belirli bir gider öngörülmüştür. Ayrıca, enflasyon ve döviz kurlarındaki değişiklikler sebebiyle, yatırım döneminde ortaya çıkacak maliyet farkları için fiyat artışlarından kaynaklanan beklenmeyen giderler kaleminde yine belirli bir gider öngörülmüştür. Yatırımcılarca yatırım öncesi yapılacak olan araştırmalar ve ciddi bir yatırım plânlaması ile bu profile öngörülenlerden daha az beklenilmeyen masraf yapılması mümkün olabildiği gibi, tersine bir durum da söz konusu olabilir.

Yatırımcıların, bilgilendirme amaçlı bu profil kapsamında verilen malî bilgileri, burada açıklanan doğrultularda değerlendirmesi ve yatırım öncesi mümkünse kendi yatırım tutarı çizelgesi ile gelir ve gider çizelgelerini oluşturarak, yatırımın malî büyüklüğünü ortaya çıkarması uygun olacaktır.

Unutulmamalıdır ki bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Yatırımcılara fikir vermek ve yatırımlarını kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Ön fizibilite; bir yatırım fikrinin, yatırımcının yatırım yapma kararının kesinleştirilmesinden önce proje ile ilgili olarak yapacağı her türlü ekonomik ve teknik çalışmayı kapsar. Ön fizibilite çalışmalarının yatırımcı tarafından olumlu bulunması neticesinde yatırımcı ayrıntılı bir çalışma olan kapsamlı fizibilite çalışmasına geçiş yapar ve düşündüğü yatırım için ayrıntılı bilgilere ulaşır.

ÇALIŞMA ÖZETİ

YATIRIMIN KONUSU: Akrilik banyo Malzemeleri (Akrilik duşakabin ve duş teknesi)

ÜRETİLECEK ÜRÜN/HİZMET (%100 KKO):

- Akriklik Duşa kabin, 8.000 adet/yıl
- Akriklik Duş teknesi, 7.000 adet/yıl

YATIRIM YERİ: Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi

TESİS KAPASİTESİ: 15.000 Adet/Yıl

TOPLAM YATIRIM TUTARI: Toplam Sabit Yatırım Tutarı 2.664.500 TL olarak hesaplanmıştır.

YATIRIM SÜRESİ: 12 ay

KAPASİTE KULLANIM ORANI: İlk yıl için kapasite kullanım oranı %70.

İSTİHDAM KAPASİTESİ: İlk yıl için 15 kişinin istihdam edileceği öngörülmüştür.

İŞLETME GELİR-GİDERİ (%70 KKO):

- İşletme geliri (ilk Yıl): 4.826.500 TL
- İşletme Gideri (ilk yıl): 3.614.000 TL
- Gelir Gider farkı (ilk yıl): 1.212.500 TL

YATIRIMIN KÂRLİLİĞİ: %35,49

KİŞİ BAŞI YATIRIM TUTARI: 177.633,33 TL

1.PROJE TANIMLAMA BİLGİLERİ

1.1.Adı:	AKRİLİK BANYO ÜRÜNLERİ
1.2.Yeri:	Gümüşhane (Organize Sanayi Bölgesi)
1.3.Sektörü: (NACE kod sistemine göre)	C-İMALAT 22- Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı 22.2- Plastik ürünlerin imalatı 22.23- Plastik inşaat malzemesi imalatı 22.23.07-Plastikten banyo küvetleri, lavabolar, klozet kapakları, oturakları ve rezervuarları ile benzeri sıhhi ürünlerin imalatı (kalıcı tesisat için kullanılan montaj ve bağlantı parçaları dahil).
1.4.Projenin Türü:	Yeni Yatırım
1.5.Projeyi Yürütecek Kurum/Kuruluş:	Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası
1.6.Projenin Geliştirilmesinden Sorumlu Kişi (adı, görevi, telefonu, e-posta adresi):	Lütfi Kılıç GTSO Genel Sekreteri Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası Karaer mah, Atatürk Cd. No:55 D: No:55, 29000, Merkez/Gümüşhane. Telefon Numarası: (0456) 213 11 12 Faks Numarası: (0456) 213 60 59 Elektronik Posta Adresi: gumushanetso@tobb.org.tr gumushanetso@gmail.com
1.7.Proje Fikrini Öneren Kurum/Kuruluş (Adı, adresi, telefonu ve faksı):	Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası Karaer mah, Atatürk Cd. No:55 D: No:55, 29000, Merkez/Gümüşhane. Telefon Numarası: (0456) 213 11 12 Faks Numarası: (0456) 213 60 59 Elektronik Posta Adresi: gumushanetso@tobb.org.tr gumushanetso@gmail.com

Tablo-1: Proje Künyesi

1.8.Gümüşhane Hakkında Bilgiler

1.8.1.Gümüşhane'nin Sosyo-Ekonomik Yapısı

Gümüşhane Profili	
	
Nüfus (2019)	Toplam Nüfus: 164.521 Erkek Nüfus: 83.196 (%50,57) Kadın Nüfus:81.325 (%49,43)
Yıllık Nüfus Artış Hızı (2019)	%1,08 (1.773 kişi)
Net Göç Hızı (2018)	%47,61
Yüzölçümü	6.575 km ²
Nüfus Yoğunluğu (2019)	25 insan/km ²
Koordinatlar	39° 45' - 40° 50' kuzey enlemleri ve 38° 45' - 40° 12' doğu boylamları
Saat Dilimi	GMT +2
Komşu İller ve Ülkeler	Bayburt, Giresun, Trabzon, Erzincan
İlçeler	Merkez, Şiran, Kelkit, Köse, Torul, Kürtün
İklim	Karasal İklim
Alan Kodu	+90 456
İnternet Ülke Alan Kodu	.tr
Yıllık İhracat (2019)	50 milyon 866 bin 970 USD
Yıllık İthalat (2018)	4 milyon 875 bin USD
Gümüşhane Milli Gelir rakamı (Dolar)	5.735
İlin sanayi GSYİH değeri (Milyar TL), (2017)	0,88
İllerin GSYİH'na Göre İlin Sanayi Sektörü Payları (2018)	%0,11
İlin sanayi GSYİH değerinin Türkiye sanayi GSYİH değerine göre oranı (2017)	%0,10

İlin sanayi GSYİH değerinin ilin toplam GSYİH değerine göre oranı (2017)	%24,49
100 bin kişi başına düşen hastane yatak sayısı	183
SGK Kapsamı Dışındakilerin İl Nüfusuna Oranı (2018)	%16,90
SGK Kapsamında Aktif Çalışanların İl Nüfusuna Oranı (%) (2018)	%17,51
İllerin GSYİH'na Göre İlin Tarım Sektörü Payı (2018)	%0,21
Bitkisel Üretim Değeri (Bin TL), (2018)	315.206
Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Üretim Miktarı (Ton), (2018)	263.925
Kişi Başına Tarımsal Üretim Değeri (TL), (2018)	5.823
Toplam İşlenen Tarım Alanı (Hektar), (2018)	81.001
Toplam Tarımsal Üretim Değeri (Bin TL), (2018)	947.586
Örtü Altı Sebze ve Meyve Üretim Miktarı (Ton)	578
Önlisans, Lisans ve Lisansüstü Öğrenci sayısı (kişi)	18.632
Ticaret ve Sanayi Odaları	Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası Kelkit Ticaret ve Sanayi Odası
Önemli İhraç Ürünleri	İmalat, Madencilik ve Taşocakçılığı
Önemli İthal Ürünleri	İmalat, Tarım ve Ormancılık Ürünleri
Önemli Tarımsal Ürünler	Buğday, Arpa, Fasulye, Şekerpancarı, Patates, Vişne, Elma, Armut, Dut, Ceviz
Önemli Yeraltı Kaynakları	Altın, Bakır, Gümüşhane Graniti, Kurşun, Krom, Çinko, Gümüş

Tablo-2: Gümüşhane Profili

1.8.2.Coğrafik Yapı ve İklim:

Gümüşhane ili, Doğu Anadolu ile Karadeniz Bölgesi arasında kalan, tarihi ve doğal güzellikleri bir arada barındıran, Doğu Karadeniz Bölgesi sınırları içinde yer alır. Bu ilimiz Çin-Trabzon Tarihi İpek Yolu Güzergâhı üzerinde bulunmaktadır. Gümüşhane ismini, bulunduğu konumda yer alan zengin gümüş madeni ocaklarından alır. Gümüşhane, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 6.575 km² alana sahip bir şehirdir. 38°49' -40° doğu boylamlarıyla 39°50' -40°51' kuzey enlemleri arasında kalan il toprakları; kuzeyden Trabzon, doğudan Bayburt, güneyden Erzincan, batıdan Giresun illeriyle çevrilidir.

İl merkezi denizden 1.153 m yükseklikte olup, Harşit Çayı'nın iki yakasında vadi boyunca uzanan bir yerleşimdir. Kürtün, Şiran, Torul, Kelkit, Köse ve Gümüşhane Merkez olmak üzere 6 tane ilçeye sahiptir. Gümüşhane ili yeryüzü şekilleri bakımından iki farklı özellik göstermektedir. Güney kesiminde yer alan Şiran, Kelkit ve Köse ilçeleri yüksek bir plato özelliği gösterirken, kuzey kesimde yer alan Merkez, Torul ve Kürtün ilçeleri ise dar ve derin vadilerle birbirinde ayrılmış yüksek dağların bulunduğu bir özelliğe sahiptir.

İklim (yağış oranı, nem, sıcaklık, rüzgâr vb.)

Konumu açısından Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu iklimlerinin etkisinde kalan ilin Karadeniz kıyılarında yıllık yağış tutarı 1.000-2.500 mm dolayındayken bu değer, Gümüşhane ve Kelkit Vadisi'nde 300-400 mm'ye kadar düşer. Yüzey şekillerinin Karadeniz'den gelen hava akımları üzerindeki etkisi, bu olguda önemli rol oynar. Yıllık ortalama sıcaklık 9,7°C, en soğuk ay ocak (Ort. -2,2°C), en sıcak ay ağustos (Ort. 20,0°C), bugüne kadar ölçülen en yüksek sıcaklık 40,0°C (1980), en düşük sıcaklık-23,6°C (1972), 0°C'deki gün sayısı 90-95'tir. Yıllık yağış tutarı (425 mm) ile Türkiye ortalamasının altındadır. En çok yağış düşen aylar mart, nisan, mayıs (Ort. 166.0 mm); en az yağış düşen aylar temmuz, ağustos ve eylül'dür (Ort. 43.6 mm). Yıllık ortalama yağışlı gün sayısı 95.6 olduğu ilde, kuzeye bakan yamaçlarda, Torul yöresinde yağış daha yüksek, güneyde Kelkit Vadisi'nde (örneğin Şiran) çok düşüktür. Yağışlar kış aylarında kar biçiminde düşer (yılıda ortalama 24 gün kar yağışlı, 35,1 gün karla örtülü, 113 gün donlu). Egemen rüzgâr yönü batı-güneybatıdır.

Bitki Örtüsü

Gümüşhane topraklarının %40'ı çayır ve meralarla, %26'sı ekili dikili yerler ve %22'si orman ve fundalıklarla kaplıdır. İlin kuzey kesimi bitki örtüsü yönünden oldukça zengindir. Harşit Vadisi'nde 1500 m yüksekliklere kadar yapraklı ağaçlardan meydana gelen ormanlarla kaplıdır. Gümüşhane'nin 2100m rakımına kadar olan kısımlarında çam, köknar, ladin, mazı, meşe, titrek kavak ve Özbek kavağı, büyük yapraklı ıhlamur, dağ akça ağacı, aksöğüt, adi ceviz, sakallı kızılağaç, kiraz, yaban elması, mahlep, sarıçam, katran ardıcı, bodur ardıç, boyacı sumacı, erik ılgın, yabani fındık, kuşburnu, alıç ve birçok odunsu bitki bulunmaktadır. Merkezde; Peygamber çiçeği, ablan otu, başlık otu, saman çiçeği, bodur mazı birçok otsu ve endemik bitki bulunmaktadır.

Yüzey Şekilleri

İlimiz 657.500 hektarlık yüzölçümü ile Türkiye'nin yüzölçümünün yaklaşık %0,84'nü oluşturmaktadır. Gümüşhane'nin ünlü yayları da kuzey kesiminde bulunur. Genel itibarıyla dağlık ve engebeli bir arazi yapısına sahip olan Gümüşhane İli arazisinin %60'ını dağlar, %29'unu platolar ve %11'ini ovalar teşkil etmektedir. İlin en yüksek noktası 3.331 metre ile Abdal Musa Tepesi'dir.

Su Kaynakları

Gümüşhane ilinin en önemli akarsuları Harşit ve Kelkit çaylarıdır. Harşit çayı, Vauk dağının Kuzey eteklerinden Sifon deresi ismiyle doğmaktadır. Kuzeye doğru akarak Gümüşhane şehir merkezi Torul ve Kürtün ilçelerini geçtikten sonra, Tirebolu'nun 10 km doğusundan Karadeniz'e dökülmektedir. Yaz aylarında debisi düşen çayın, zaman zaman taşıdığı gözlenmektedir. Harşit Çayı üzerinde il sınırlarında Kürtün ve Torul Barajları yer almaktadır. Kelkit Çayı, Yeşilirmak'ın kollarından biridir ve

uzunluğu 320 km'dir. Gümüşhane'nin Çimen Dağları'ndan doğup Yeşilirmak'a katılarak Karadeniz'e dökülmektedir. Yerüstü suyunu oluşturan bu akarsuların il çıkışı toplam ortalama debisi 1.306,6 hm³/yıldır. Akarsuların toplam yüzeyleri ise 642 hektardır. Gümüşhane ilinin başlıca gölleri; Karanlık Göl, Beş Göller, Çakır Göl'dür. Diğer küçük göllerle birlikte bu göllerin toplam yüzeyleri 25 hektardır. Gümüşhane ilindeki göletler ise; Köse Göleti, Salyazı Göleti, Kızlarkalesi Göleti, Yuvacık Göleti, Yaylın Göleti, Aşağıalçılı Göleti ve Telme Göleti'dir. Ayrıca Gümüşhane ilinde Kürtün Barajı, Torul Barajı ve Koruluk Barajı mevcuttur. Bu baraj ve göletlerin toplam yüzeyleri ise 756,1 hektardır.

Diğer Doğal Kaynaklar

Gümüşhane'de yer alan diğer doğal kaynaklar:

- Tabiat Parkları: Artabel Gölleri Tabiat Parkı, Limni Gölü Tabiat Parkı, Tomara Şelalesi Tabiat Parkı.
- Yaylalar: Kadırğa Yaylası, Güvende Yaylası, Zigana Yaylası, Kazıkbeli Yaylası, Erikbeli Yaylası/ Kış ve Kayak Sporları Turizm Merkezi, Taşköprü Yaylası, Altıntaşlar (Kalis) Yaylası, Çakırgöl Yaylası/ Kış Sporları Turizm Merkezi, Çağlayandibi Şelalesi,
- Mağaralar: Karaca Mağarası Vadiler: Krom Vadisi, Kromni Vadisi Harabeler: Santa Harabeleri

Toprak ve Arazi Yapısı ile İlgili Bilgiler

Gümüşhane ilimizde birçok toprak çeşidi bulunmaktadır: Alüvyal Topraklar: Akarsuların taşıdığı malzemeyi biriktirmesiyle oluşan toprak türüdür. Delta ovaları ve iç kesimlerdeki ovalarda yaygındır. Verimli topraklardır. Bu topraklar; ildeki akarsuların taşıyarak mansapta depoladıkları materyaller üzerinde oluşan kısmen genç topraklardır. Bitki örtüsü iklime bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Buldukları iklime uyabilen her türlü kültür bitkisinin yetiştirilmesine elverişli ve üretken topraklardır. Gümüşhane ilinde bu topraklara daha çok Çoruh Nehri, Harşit Çayı ve Kelkit Çayı boyunca rastlanılmaktadır.

- Kolüvyal Topraklar: Aşınma sonucu dağların eteklerinde biriken toprak türüdür. Dik yamaçların eteklerinde ve vadi boğazlarında bulunmaktadır.
- Gri-Kahverengi Podzolik Topraklar: Bu toprak türünde yüzeyde ince bir organik kat ve bunun altında açık renkli mineral toprak bulunur. Alt toprakta kil birikmesi görülür. Toprak reaksiyonu genellikle orta asittir. Bu toprakların kireçlenme ve gübrenmesi iyi sonuç verir. Gri-Kahverengi podzolik topraklar; yaprağını döken, kısmen de iğne yapraklı orman örtüsü altında ve değişik ana madde üzerinde oluşmaktadır. VI. ve VII. Sınıf arazilerdeki ve orman örtüsü altında bulunan bu topraklar Merkez İlçe ve Torul'da yayılım göstermektedir.
- Kahverengi Orman Toprakları: Bu topraklar yüksek kireç içeriğine sahip ana madde üzerinde ve geniş yapraklı orman örtüsü altında oluşmuşlardır. Genellikle mera ve orman olarak kullanılmasına rağmen kuru ve fundalık arazi olarak ta yayılım göstermektedir.
- Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları: Bu topraklar genellikle yaprağını döken orman örtüsü altında oluşmaktadır. İldeki toprakların çok az bir kısmı işlemeli tarıma ayrılmıştır. %63'lük kısmı orman, %11'lik kısmı fundalık, %17'lik kısmı ise mera arazisidir.
- Kestane rengi Topraklar: Gümüşhane ilindeki bu toprakların %92 gibi büyük bir kısmı VII. Sınıf arazilerdir. Genellikle mera, az bir kısımda nadassız kuru tarım olarak kullanılan bu araziler Bayburt, Kelkit ve az bir kısmı da Şiran topraklarındadır.
- Kahverengi Topraklar: Gümüşhane ilindeki en büyük toprak grubu olan kahverengi topraklar ilin toplam yüzölçümünün %29'unu kaplamaktadır. Eğimleri dik veya çok dik olan bu topraklar, sığ veya çok sığdır. Büyük bir kısmı Bayburt sınırlarında olan bu toprakların bir kısmı Kelkit, çok az bir kısmı da Şiran sınırlarındadır.

Arazi Kullanımı

Gümüşhane'nin %25'ini Tarım Dışı Arazi kullanımı, %25'ini Orman ve Fındıklık, %33'ünü Çayır ve Meralar, %17'sini ise Tarım Arazileri oluşturmaktadır. Gümüşhane'de toplam 113.685 hektar

tarım arazisi mevcut olup bunun %39,9'unda tarla tarımı yapılmaktadır. Gümüşhane ilinde 27.943,50 ha alanda hububat ekimi yapılmakta olup tarım arazileri içerisindeki oranı ise %61,58'dir.

Yeraltı Kaynakları

Adını sahip olduğu maden varlığından alan Gümüşhane ili, maden yatakları potansiyeli açısından Doğu Karadeniz Bölgesinin en önemli illerinden olup tespit edilen 22 adet metalik maden ve 17 adet endüstriyel hammadde yatak ve zuhuru mevcuttur. Özellikle altın ve bakır-kurşun-çinko bölgede önemli yataklar oluşturan başlıca metalik madenlerdir. Gümüşhane granitleri ve onlarla temas halindeki kayalar, gümüş, bakır, kurşun hatta altın gibi sadece metalik madenler yönünden değil, beril, safir, turmalin, topaz, ametist ve akik gibi değerli taşlar yönünden de zengindir. İlde endüstriyel hammaddeler olarak çimento hammaddeleri, feldispat, kil, kaolen, kireçtaşı ve barit oluşumları bulunmaktadır.

Madencilik Sektörü

Gümüşhane, jeolojik yapısından kaynaklanan zengin bir maden bölgesidir. Gümüşhane granitleri ve onlarla temas halindeki kayalar, gümüş, bakır, kurşun hatta altın gibi sadece metalik madenler yönünden değil, beril, safir, turmalin, topaz, ametist ve akik gibi değerli taşlar yönünden de zengindir. Yöre, metalik madenler açısından önemli zenginliklere sahiptir. Özellikle altın ve bakır-kurşun-çinko bölgede önemli yataklar oluşturan başlıca metalik madenlerdir. Altınla ilgili yörede MTA tarafından çok sayıda çalışma yapılmıştır. İldeki önemli altın sahalarından biri Merkez ilçesinde yer alan Mescitli-Mastra altın yatağıdır. Özel sektör tarafından yapılan çalışmalar sonucunda Mastra altın sahasında ortalama 12 gr/ton Au ve 8 gr/ton Ag tenörlü 1.000.000 ton rezerv tespit edilmiştir.

Enerji Sektörü

İlin yer üstü su kaynaklarından elde edilebilecek enerji miktarı 1.274 GWh/yıl'dır. Su kaynaklarından enerji üretiminde faydalanılmak üzere 8 adet hidroelektrik santrali (HES) faal durumda çalışmaktadır. Söz konusu santrallerin toplam kurulu gücü 624 MW'dir. Bunların dışında 5 adedi de yapım aşamasında olan, 10 adet de üretim lisansı alınmış HES projeleri bulunmakta olup toplam kurulu gücün 144 MW artması beklenmektedir.

Tarım ve Hayvancılık

İlde toplam 149.007 hektar tarım arazisi mevcut olup bunun %28,64'ünde tarla tarımı yapılmaktadır. Kullanılmayan tarım arazilerinin oranı %55,93 gibi yüksek bir rakamdır. Gümüşhane ilinde 42.678 ha. Alan da tarla bitkileri ekimi yapılmakta olup tarım arazileri içerisindeki oranı ise %28,64'dür. Gümüşhane ili genelinde endüstri bitkilerinin tarım arazileri içerisindeki payı ekiliş alanı olarak %0,73'tür.

Gümüşhane genelinde tarım arazileri içerisinde baklagil tarımının payı %4,97'dir. Hayvansal üretimin gelişmiş olduğu ülkelerde yem bitkileri tarımı, ekili alanların %25-30'unu teşkil ederken bu oran ilimizde %28,56'dır. Türkiye genelinde meyve üretimi yapılan alanlar tarım alanlarının %8,39'unu oluşturmaktadır. Gümüşhane'de ise bu oran %1,13'dür. İlde genel olarak vişne, elma, armut, dut üretimi yapılmaktadır. Son yıllarda ceviz üretimi de yaygınlaşmaya başlamıştır. İlde vişne, elma ve ceviz yetiştiriciliğinin geliştirilmesi için uygun potansiyel vardır.

Meyve üretimi daha çok öz tüketime yönelik olarak yapılmaktadır. Türkiye genelinde tarım alanlarının %2,08'inde sebze üretimi yapılırken, Gümüşhane'de sebze tarımı yapılan alan %0,56'da kalmaktadır. Sebze tarımının gelişmesini engelleyen en büyük faktör iklimdir. Ancak, mikro klima özelliği gösteren alanlarda sebze yetiştiriciliği yoğunlaşmıştır. İlin genel konumu, kirlenmemiş yapısı, iklim özellikleri, tarım ilacı kullanımının düşüklüğü, özellikle insan müdahaleleri olmadan doğal olarak yetişen çayır ve mera bitkileri Gümüşhane ilinde önemli bir organik tarım potansiyeli oluşturmaktadır. Gümüşhane, hububat, bakliyat, yem bitkileri, itri bitkileri, pestil-köme-dut pekmezi ve balıkçılık alanlarında organik tarım yapmaya elverişlidir.

Gümüşhane, DOKAP illeri arasında mera varlığı açısından en fazla mera alanına sahip olan ildir. 2018 yılı verilere göre ilde 92.901 adet büyük baş 57.065 adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Hayvancılık işletmelerinin kaba yem ihtiyacı yılın 8 ayı meralardan ve yem bitkisi ekilişinden karşılanmaktadır. Mera ve yaylaklar organik hayvancılık faaliyetleri için çok uygun olup konvansiyonel hayvancılık yatırımlarını da karşılayabilecek kapasitededir. İl genelinde 2017 yılı içerisinde 94.676 ton süt üretimi gerçekleşmiştir.

Gümüşhane ili sahip olduğu akarsu, göl ve barajları ile kültür balıkçılığı açısından da önemli bir potansiyel barındırmakta olup mevcut durumda 37 adet alabalık üretim tesisi yer almaktadır ve üretim kapasiteleri yıllık 4.754 tondur. İlin coğrafi açıdan engebeli yapıya sahip olması bitki örtüsünün, özellikle ballı bitkilerin doğal olarak çok zengin olmasına ve arıcılık faaliyetlerinin gelişmesine imkân tanımaktadır. İlde toplam 150.000 kovan ile 3.000 ton bal üretimi sağlayacak flora bulunmaktadır.

Geniş mera ve yaylalara sahip olan Gümüşhane, organik hayvancılık ve arıcılık için ihtiyaç duyulan tarımsal üretim girdilerine doğal olarak sahip illerden biridir. İlin, Ekonomi Bakanlığı Teşvik Sistemine göre 5. Bölge içerisinde yer alması ve kalkınma açısından öncelikli iller arasında bulunması ile tarım ve hayvancılık teşvikleri aracılığıyla yatırımcılara gerekli kolaylıklar sağlanmaktadır.

Türkiye organik süt üretiminin %65'ini sağlayan ve Türkiye'de en az tarım ilacı ve bitkisel koruma ürünü kullanılan illerden olan Gümüşhane, söz konusu tarımsal üretim yaklaşımı ve Kelkit Vadisi bünyesindeki geniş alanları kapsayan temiz toprağı ile organik tarım yönünden önemli üstünlüklere sahiptir. Yörede hayvancılık, et ve süt besiciliğı, süt toplama merkezleri gibi faaliyetlerin yaygınlığının yanı sıra, ilin meyve işleme sanayisinin (pestil, köme, meyve suyu) de gelişmiş olması ve özellikle pestil köme üretiminde bir marka haline gelmiş olması, bu alanda girdi sağlayan doğal bitkilerin üretimine yönelik yatırımların değerlendirilmesini de mümkün hale getirmektedir.

Kamu Yatırımları

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı verilerine göre 2018 yılında Gümüşhane iline 53,75 milyon TL kamu yatırımı yapılmıştır. En fazla yatırım 20 milyon TL toplam tutar ile tarım ve 15 milyon TL ile enerji alanlarında gerçekleşmiştir. Yapılan diğer yatırımlar sırasıyla ulaşım (10 milyon TL), eğitim (6,75 milyon TL) ve konut (2 milyon TL) alanlarındadır. Gümüşhane'nin özel sektör yatırım konuları incelendiğinde, yatırımların il genelinde daha çok, gıda ürünleri, hazır beton imalatı, çakıl ve kum ocakları faaliyetlerinde yoğunlaştığı görülür. TOBB verilerine göre 2018 yılında 74 adet kapasite raporu almış tesis bulunmaktadır.

Turizm

Gümüş ve altın madenlerinin zenginliğinden ve tarihi İpek Yolu üzerindeki konumundan dolayı tarih boyunca önemli bir yerleşim yeri olan Gümüşhane, sahip olduğu eşsiz doğal güzellikleri, yer altı oluşumları, önemli mağaraları, 450'ye yakın yaylası, antik kentleri, tabiat parkı alanları, zengin flora ve faunası ile bakir bir turizm potansiyeline sahiptir. Sahip olduğu bu üstünlükler ilde sadece tek bir turizm çeşidini değil birçok farklı turizm çeşidini içerisinde barındıran çok yönlü bir turizm sektörü gerçekleştirebilmesine olanak sağlamaktadır. İlde tarihi, askeri, dini, kültürel, sivil mimari örnekleri ve anıtlar olmak üzere toplam 437 adedin üzerinde tescilli taşınmaz kültür varlığı ve arkeolojik ve doğal sit alanları bulunmaktadır.

İlde 20 adet sit alanı mevcut olup merkez ilçede Krom Vadisi, Santa Harabeleri, Kelkit ilçesinde Satala Antik Kenti, kaleler, çeşitli cami, kilise ve manastırlar ile sivil mimari örnekleri olmak üzere 400'den fazla tescilli tarihi yapı bulunmaktadır.

Ziyaretçi sayısında yıllar içinde istikrarlı bir artış gözlenmekte olup 2018 yılında ildeki turizm destinasyonlarına ziyaretçi sayısı toplam 397.282 kişidir. İlde konaklayan ziyaretçi sayısı 62.119 kişi yerli ve 1.665 kişi yabancı olmak üzere toplam 63.784 kişidir. İldeki özel sektör konaklama tesisleri

toplam kapasitesi 25 tesis, 631 oda ve 1317 yataktır. Bunlara ilave olarak ilde toplam 120 oda, 241 yatak kapasiteli 8 adet kamu misafirhanesi bulunmaktadır. İlde faal durumda 5 adet seyahat acentesi bulunmaktadır.

1.8.3.Ekonomik ve Fiziksel Altyapı

Hammadde Kaynaklarına Erişebilirlik

Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan Gümüşhane ili, Doğu Anadolu Bölgesi ile Karadeniz Bölgesini birbirine bağlayan geçit özelliğine sahiptir. İl oldukça dağınık yer yapısına sahiptir. Tarihte bu yörede yapılmış savaşların asıl sebebi olarak tarihi bir ticaret yolu üzerinde bulunması ve madenleriyle ün yapmış olması gösterilmektedir.

Yöre metalik madenler açısından önemli zenginliklere sahiptir. Özellikle altın ve bakır kurşun-çinko bölgede önemli yataklar oluşturan başlıca metalik madenlerdir. İldeki önemli altın sahalarından biri Merkez ilçesinde yer alan Mescitli-Mastra altın yatağıdır. İlde çok sayıda bakır-kurşun-çinko yatak ve zuhurları bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri eskiden işletilmiş olan Kırkpavli Cu-Pb-Zn-Au-Ag cevherleşmesidir. İlde endüstriyel hammaddeler olarak çimento hammaddeleri, feldispat, kil, kaolen, kireçtaşı ve barit oluşumları bulunmaktadır. İldeki endüstriyel hammadde oluşumları genellikle Merkez ve Kelkit ilçelerinde yer almaktadır.

Gümüşhane ili, Türkiye'nin önemli maden bölgelerinden biri olup, ilin her tarafının yer altı zenginliğine sahip olmasıyla önemli bir konumda yer almaktadır. İlde altın, gümüş, bakır, kurşun ve çinko, barit ve seramik ve refrakter sanayisinde kullanılan refrakter kil cevheri bulunurken ayrıca, çok sayıda bölgede metalik maden, endüstriyel ve enerji ham madde yatakları mevcuttur.

Kelkit'in Alansa, Gödül, Pernek bölgeleri ile Şiran ilçesinin Norşun bölgesinde linyit kömürü yatakları bulunmaktadır. Torul ilçesinin Gülaçar, Gümüşhane'nin Bahçecik, Köse'nin Övünce ile Kelkit'in Öbektaş ve Aşağı Özlüce mevkiğinde özel sektöre mermer üretimi yapılmaktadır.

Ulaşım ve Haberleşme Sistemleri

İlimizde toplam 496 km (305 km Devlet + 191 km İl) yol ağı bulunmaktadır. Devlet ve İl yollarının 450 km'si asfalt (%91), 10 km'si stabilize (%2), 24 km.si toprak (%6) ve 12 km geçit vermez (%1) yoldur. İl sınırları içinde 94 km. bölünmüş yol ağıyla trafiğe açıktır. İlimizde 8.580 m uzunluğunda 16 adet tünel mevcuttur. Gümüşhane'de karayolları dışında demiryolu olarak yakın süreçte Gümüşhane – Trabzon hattının yapılması beklenmektedir. Demiryolunun karayolu taşımacılığında en kapasiteli ve ekonomik bir yöntem olduğu kanıtlanmıştır. Hava ve deniz ulaşımı açısından Gümüşhane'ye en yakın il Trabzon; demiryolu yönünden Erzincan'dır. E-97 Uluslararası karayolu üzerinde bulunan Gümüşhane'nin Trabzon Hava Limanına uzaklığı 100 km, Erzincan demiryoluna uzaklığı ise 130 km dir. Gümüşhane'nin İstanbul'a uzaklığı 1.095 km, Ankara'ya uzaklığı 754 km, Samsun'a uzaklığı 358 km, Bayburt'a uzaklığı 78 km, Diyarbakır'a uzaklığı 527 km, Sivas'a uzaklığı ise 357 km'dir. (Karayolları Genel Müdürlüğü) Bölge Bağlantı Yolu, OSB Erzincan-Bayburt yolu üzerinde bulunmaktadır.

1.8.4.Gümüşhane'nin Sanayi Yapısı

Sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına göre pestil ve köme üretimi ağırlıklı gıda sanayi ile mermer ve taş ocakları işletmeciliğinin toplam %50'lik payla önde gelen sektörler olduğu ilde, sanayi alanında genel olarak henüz gelişmekte olan bir görüntü sergilenmektedir. Başlıca sanayi kolları; madencilik ve taş ocakçılığı, metal cevherleri madenciliği, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, gıda ürünleri imalatı, ağaç ve ağaç ürünleri (mobilya hariç), mobilya imalatıdır. İlde 1 adet Organize Sanayi Bölgesi, 1 adet Küçük Sanayi Sitesi bulunmaktadır.

Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi

2001 Yılında Bölge Müdürlüğü kurulmuş bölgeye ait imar planları hazırlanarak onay için bakanlığa sunulmuş ve 11.02.2002 tarihinde inşaat alanında çalışmalara başlamıştır. Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi; Karadeniz Bölgesinin Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesine bağlayan transit yola 850 metre, şehir merkezine 15 km, Trabzon Limanına 115 km, Erzincan Demir Yoluna 130 km, Erzurum'a 187 km mesafede 949.500 m² büyüklüğünde 573.743m²'si 2500 m² ile 220000 m² arasında değişen çeşitli büyüklüklerde 59 adet sanayi parselden oluşmaktadır. Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi; su, elektrik, güvenlik ve atık su arıtma sistemi hizmetlerini sunmaktadır. Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi'nin yanı sıra kentte faaliyet gösteren Torul ve Şiran Küçük Sanayi Siteleri de faaliyetlerini sürdürmektedir.

1-Faaliyetteki firma sayısı	22
2-İnşaat halindeki firmalar	6

Tablo-3: Gümüşhane OSB'de Faaliyet Gösteren İşletme Sayısı

Kaynak: Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü (<http://gumushaneosb.org.tr>)

Gümüşhane ilinin ekonomik kalkınmasını hızlandırmak, yıllardır büyük illere yönelen nüfus göçünü önlemek için istihdam alanları oluşturmak, ilin gelişmiş illerle arasındaki gelişme farklılıklarının giderilerek sosyal ve ekonomik dengenin sağlanması Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesinin temel amacını teşkil etmektedir. Organize Sanayi Bölgesi çeşitli sanayi işletmelerinin elverişli bir plan dahilinde geliştirebilmesi amacıyla altyapı ve hizmet tesisleri tamamlanarak, belirli standartlarla işletilmek üzere düzenlenmiş bir sanayi bölgesidir. Organize Sanayi Bölgelerinin en önemli özelliklerinden biri, bölgede yer alacak sanayi işletmelerinin gerek imar gerek işletme bakımından ulusal standartlarda olmasıdır. Altyapı problemleri tamamen çözümlenmiş parsellerden oluşan Organize Sanayi Bölgeleri, sanayicilere ucuz ve uygun arsa arzı yanında, istihdam, planlı kentleşme ile yer altı ve atmosfer kirliliğine ilişkin bütün problemlerin bilimsel düzeyde çözümlendiği bir bölge niteliği taşıdığından, günümüzde özellikle üzerinde durulan çevre kirliliği konularına da çözüm getirmektedir. Gümüşhane OSB'nin oluşumunda hemen her sektör sanayinin ve bunlara bağlı yan sanayinin söz konusu olacağı düşünülmüştür. Bu nedenle sanayi parsel alanları belirlenirken, her ölçekte ve her sektörde sanayicinin faaliyet gösterebileceği dikkate alınarak, küçük, orta ve büyük işletme niteliğindeki tesislerin yerleşimine imkân verecek bir düzenlemeye gidilmiştir. Ancak fabrika niteliği bulunmayan, atölye, tamirhane, depo gibi işyerleri ile çevreyi aşırı kirletici tesislere bölgede yer verilmeyecektir. Fiziki yerleşim planı hazırlanırken, yüksek eğimin zararlı etkilerini minimize etmek için, sanayi parselleri alanı düşük eğimli bölümlerine yerleştirilmeye çalışılmıştır.

Arazi Kullanımı		
Kullanım Türü	Alan (M2)	Toplam Alana Oranı (M2)
Sanayi Parselleri	573.743	60.4
İdare ve Sosyal Hizmet Alanı	13.086	1.4
Mesleki Eğitim Tesis Alanı	7.206	0.8
Arıtma Tesisi Alanı	16.805	1.8
Teknik Hizmet Alanı	13.103	1.4
Spor Alanı	8.560	1.0
Yeşil Alan	26.802	2.8
Rekreasyon Alanı	19.908	2.1
Sağlık Koruma Bandı	182.700	19.1
Ağaçlandıracak Alan	33.280	3.5
Yollar	54.307	5.7
Toplam	949.500	100

Tablo-4: Gümüşhane OSB'de Arsa Kullanım Durumu

Kaynak: <https://gumushane.csb.gov.tr/organize-sanayi-bolgesi-i-2991>

1.8.5. Rekabetçi ve Potansiyel Sektörler

Gümüşhane’de yatırım potansiyeli bulunan sektörler açısından incelediğimizde yeterli altyapı, rezerv ve yetişmiş işgücüne sahip olan, Mermer ve Madencilik Sektörü, Yöresel Gıda (pestil, köme, dut pekmezi, ballı pestil, bitki çayları), Turizm, Organik Tarım sektörleri olarak öne çıkmaktadır.

Gıda Ürünleri

Tarım ürününün işlenmesini sağlayan sanayi kolu olduğundan dolayı tarıma dayalı bir üretim şeklidir. Tarım ürünlerinin değerlendirilmesinde, pazarlanmasında, ihracında ve tarımın gelişmesinde önemini hissettirmektedir. İl genelinde yaşayan insanların ana geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Tarımın sanayi ile entegrasyonunun sağlandığı ürünlerden en önemlisi pestil ve köme imalatıdır.

Yan Sanayi

Gümüşhane ilinde alüminyum, ambalaj, ormancılık, petrol, otomotiv ve plastik mevcut olan yan sanayi sektörleridir

Kümelenme Çalışmaları

2014 yılında DOKA tarafından kümelenme ve sektörel yenilik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda önceliklendirme için değerlendirmeye alınan sektörler: su ürünleri, eğitim, tarım, yöresel ürünler, arıcılık, meyve ve bitki çayları, organik hayvancılık, maden ve cevher, doğal taş, turizm, pestil/köme sektörleridir. Sektörler iki eksende değerlendirilmiştir. Mevcut Durum Performansı Eksen; ciro, istihdam, ihracat, katma değer ve yığın kriterlerinden oluşmaktadır. Kümelenme Potansiyeli Eksen; aktörler/firmalar arasındaki iş birliği, iş birliği kuruluşunun varlığı, tedarik/değer zincirinin varlığı, sektörel know-how ve UR-GE’ye uygunluk kriterlerinden oluşmaktadır. Yapılan tahlillerde “Pestil/Köme”, “Turizm” ve “Doğal Taş (Mermer)” sektörleri Gümüşhane ili için kümelenmede öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir. Raporda ayrıca pestil/köme sektörü Ekonomi Bakanlığı UR-GE Desteğinden ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kümelenme Desteklerinden faydalanabilecek sektör olarak belirlenmiştir.¹

1.8.6. Gümüşhane’nin İhracat Potansiyeli

Gümüşhane ili dış ticaret hacmi düşüktür. İlde üretilen ürünler daha çok iç pazara sunulmaktadır. Yapılan ihracatın sektörel ayrımına bakıldığında madencilik ve taş ocakçılığı ile imalat sektöründen ihracat yapıldığı görülmektedir. Yapılan ihracat 2018 yılında 34 milyon USD olarak gerçekleşmiştir. İle yapılan ithalat ise 2018 yılında 4 milyon USD olmuştur. İthalatın çoğunluğu tarım ve ormancılık sektöründe olmak üzere imalatla birlikte iki sektörde gerçekleşmiştir.²

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerinden derlenen bilgilere göre Gümüşhane 2019 yılında 50 milyon 866 bin 970 dolarlık ihracat gerçekleştirmiştir. Bir önceki yıla göre ülke sayısında yüzde 42, tutarda yüzde 45 oranında artan ihracat rakamları pozitif gelişme göstermektedir. 81 il içerisinde 59. sırada kendisine yer bulan Gümüşhane, 2019 yılında 7 farklı sektörde 27 farklı ülkeye ihracat gerçekleştirmiştir. 2019 yılı içerisinde yapılan toplam ihracatın yüzde 97’lik kısmını madencilik ürünleri sektörü oluştururken, en fazla ihracat 11,3 milyon dolarla ocak ayında, en az ihracat 1 milyon 378 bin dolarla temmuz ayında gerçekleşmiştir. 2019 yılında 27 farklı ülkeye ihracatın yapıldığı Gümüşhane’den en fazla ihracat; 17,1 milyon dolarla Belçika’ya, 11,3 milyon dolarla Güney Kore’ye, 9,8 milyon dolarla Japonya’ya, 9 milyon dolarla Çin’e, 1,67 milyon dolarla Namibya’ya yapılmıştır. En az ihracat ise İsveç, Fransa ve Rusya’ya gerçekleştirilmiştir. Gümüşhaneli firmalar, 2019 yılında

¹ Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı Gümüşhane Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi raporu (<https://www.doka.org.tr/dosyalar/editor/files/gumushane-ili-yatirim-destek-ve-tanitim-stratejisi.pdf>).

² <https://www.doka.org.tr/bolgemiz/Gumushane-TR.html>

Namibya, İnan, İsrail, Ürdün, Azerbaycan, Bahreyn, Türkmenistan, Nijer, Nijerya, Romanya, Yemen, Rusya Federasyonu ve İsveç ÷lkelerine ilk kez ihracat yapmıştır. TİM ihracat verilerinden derlenen bilgilere göre 2018 yılında 19 ÷lkeye 35,1 milyon dolarlık ihracat yapılan Gümüşhane'de, 2019 yılında elde edilen bu rakamlara sektörel açıdan bakıldığında madencilik sektörü bir önceki yıla göre yüzde 45 artışla 49,6 milyon lirayla ilk sırayı alırken, onu yüzde 31 artışla 1,18 milyon lirayla mobilya, kâğıt ve orman ürünleri izlemiştir. 99 bin 500 dolarlık meyve sebze mamullerinin ihraç edildiği Gümüşhane'de 4 bin 440 dolarlık demir ve demir dışı metaller, 3 bin 910 dolarlık çimento, cam, seramik ve toprak ürünleri, bin 540 dolarlık makine aksamları ve 630 kimyevi maddeler ve mamulleri ihracatı yapılmıştır. 2019 yılında 7 sektörde ihracatın gerçekteşirildiği Gümüşhane'de bu rakam 2018 yılında 9 sektör olarak dikkat çekmiştir.³

Dış ticaret ilde düşük gerçekteşme verileri gösterse de aslında ilden yapılan ihracatın verilerin çok üzerinde olduğu bilinmektedir. Maden sektöründe olduğu gibi ihracat yapan firmaların gerçekteşirme rakamları firma merkezlerinin buldukları şehirlere ya da limanlara katkı sağlamaktadır. İlde ihracat yapan firmaların transit ihracat yapıyor olması, yaratılan katma değerin yalnızca küçük bir kısmının ilde kalmasına, bu kısmın da yalnızca ticaretle uğraşan kesim tarafından elde edilip kırsala yayılmamasına neden olmaktadır. İhracatçı firmaların sayısının az olmasına gerekçe olarak, limanlara ve sınır kapılarına olan mesafe, ihracat kültürünün ve firmaların kurumsal yapısının ilde gelişmemiş olması, bu alanda çalışacak nitelikli eleman eksikliği gösterilmektedir.

---

³ Türkiye İhracatçılar Meclisi, (<https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>)

2.PROJENİN GEREKÇESİ, AMACI VE HEDEFLERİ

2.1.Projenin Gerekçesi

Planlanan yatırım kapsamında, projenin politika dokümanlarına uygunluğu bölümünde gerekli ulusal ve bölgesel planlar, strateji raporları incelenmiştir. Bu fizibilite raporunun hazırlanmasını talep eden Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası, “Ülke genelinde örnek ve öncü bir oda, ekonomik ve sosyal yönden büyüyen ve gelişen bir Gümüşhane”⁴ vizyonuyla çalışmalarını sürdürmektedir. Oda, misyonunu “yerel aktörlerimizle birlikte bütün dinamiklerimizi harekete geçirip onlarla birlikte Gümüşhane’imizin kalkınmasına ve ülkemiz ekonomisine katkı sağlamak” olarak belirlemiş ve bu doğrultuda çalışmalarını yürütmektedir. Bu rapor, odanın bu misyonu doğrultusunda hazırlanmış olup ilde yatırım potansiyeli olan sektörde yatırım yapacak girişimcilerin belirlenerek ilde yatırıma yönlendirilmesini amaçlamaktadır. Yine bu çalışma birçok üst ölçekli ulusal plan ve strateji raporunda belirtilen amaç ve hedeflere de doğrudan katkı sunmaktadır. Bu kapsamda incelenen plan ve strateji raporların başında 2020-2022 Dönemi Yatırım Programı Hazırlama Rehberi, 11. Kalkınma Planı, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ve 2014 – 2023 TR90 Bölge Planı gelmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan 2020-2022 Dönemi Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde yer alan, Kamu Yatırım Politikasının Önceliklerinin belirlendiği 4. bölümün Genel Öncelikler alt başlığının 105. ve 107. maddeleriyle yakından ilgilidir.⁵ İlde öncelikli sektörlerle yönelik olarak hazırlanacak fizibilite raporları ilde katma değerli ürün üreten firmaların faaliyete geçmesi noktasında olumlu etkiler yaratacaktır. Ayrıca bu çalışma On Birinci Kalkınma Planında yer alan amaç ve hedeflerle de yakından ilgilidir. “Uluslararası Doğrudan Yatırımların Artırılması” alt başlığında yer alan “326.7. İllerin ve bölgelerin öne çıkan yatırım fizibilite Kalkınma Ajanslarının da katkısı alınarak belirlenecek ve bu yatırımların hayata geçirilmesi için Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi ile iş birliği içinde yatırımcılara tanıtımı yapılacaktır”⁶ tedbirleriyle doğrudan uyumludur.

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan TR90 Doğu Karadeniz Bölge Planı’nın (2014- 2023) Yenilikçi ve Rekabetçi Ekonomi başlığı altında TR90 Bölgesinde sektörlerinin mevcut durumunu ortaya koyacak ve sektörlerle yönelik tedbirlerin alınmasını sağlayacak sektörel çalışma ve dokümanların yetersiz olduğu belirtilmiştir. Planının ilgili bölümlerinde... sanayi sektörlerinin mevcut durumunu ortaya koyarak gelişmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlayacak sektörel veri, analiz, rapor, plan ve strateji belgelerinin yetersiz düzeyde belirtilmiştir. Tedbir olarak bölgedeki sanayi kollarının ayakta kalabilmesi veya gelişebilmesi için kısa vadede güncel veriler ve pazar araştırmaları ışığında sektörel üretim planları hazırlanıp, gerekli stratejiler uygulamaya geçirilerek firmaların pazara adaptasyonu sağlanmalı ve sektörler arasındaki ileri geri bağlantılar ile bölgenin mevcut potansiyeli ortaya konmalıdır denmektedir.⁷

Pestil ve köme üretimi ağırlıklı gıda sanayi ile mermer ve taş ocakları işletmeciliğinin ağırlıklı olduğu bir sanayinin hâkim olduğu ilde, sanayi kollarının çeşitlendirilmesi anlamında h hazırlanacak fizibilite çalışmaları önem arz etmektedir. Sonuç olarak yapılan fizibilite çalışması ilin ve bölgenin kalkınması, gelişmesi ve sağlayacağı istihdam olanakları ile yukarıda bahsedilen ulusal/bölgesel ölçekli strateji raporlarında belirlenen amaç ve önceliklere doğrudan hizmet etmektedir.

⁴ Gümüşhane TSO, Stratejik Plan 2020-2023,

(http://www.gumushanetso.org.tr/dosyalar/GTSO_STRATEJIK_PLANI_2020-2023-28-12-2019.pdf)

⁵ Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2020-2022 Dönemi Yatırım Programı Hazırlama Rehberi.

⁶ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, On Birinci Kalkınma Planı 2019 (<https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>).

⁷ Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, TR90 Doğu Karadeniz Bölge Planı 2014-2023 (<https://www.doka.org.tr/planlama/Bolge-Plani-TR.html>).

Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi'nde boş bulunan parsellere yeni yatırımcıları çekmeye yönelik olarak hazırlanan bu ön fizibilite raporu, girişimcilere sunulacak ve girişimcilerin yatırım yapma yetenekleri kolaylaştırılacaktır. Gümüşhane, yeni yatırım potansiyelleri açısından değerlendirildiğinde, yeni ve ürün çeşitliliğini sağlayan yatırımlara ihtiyaç duymaktadır. Gümüşhane il sınırları içerisinde iklim, bitki örtüsü, yağış rejimi, toprak yapısı gibi özellikleri ile birbirinden farklılık arz eden iki havza, ilin üretim deseninin çeşitliliği konusunda avantaj oluşturmaktadır. Bu da aynı il içerisinde hayvancılık, tarla ziraatı meyvecilik ve sebzeçilik konularını mümkün kılmaktadır.

Bunun yanında Doğu Karadeniz Bölgesinin kalkınmasını ve gelişmesini amaçlayan bir kurum olarak Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın yapmış olduğu "Gümüşhane Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi" çalışmasında, "Gümüşhane'de yatırım potansiyeli bulunan sektörler açısından incelediğimizde yeterli altyapı, rezerv ve yetişmiş işgücüne sahip olan, Mermer ve Madencilik Sektörü, Yöresel Gıda (pestil, köme, dut pekmezi, ballı pestil, bitki çayları, meyve sebze), Turizm, Organik Tarım sektörleri olarak öne çıkmaktadır. Tarım; istihdam, dış ticaret ve gelir göstergelerinde TR90 Bölgesi'nde ön plana çıkan sektördür." denilmektedir.⁸

Yatırım ortamı ve olanaklarına ilişkin veri üretimi ve raporların hazırlanması, yatırımcılara uygun yatırım alanları portföyü sunulması, ildeki yatırım imkânları ve potansiyelleri hakkında girişimci ve yatırımcı kitleye düzenli olarak bilgilendirme yapılması, yatırım süreçlerinde karşılaşılan sorunların ve bürokrasinin hafifletilmesi gibi sorun alanları ortadan kalkacaktır.

Bu çalışma ile öncelikle TR90 Bölgesi'nde bulunan Gümüşhane'de Akrilik Yapı Malzemelerin (duşakabin, duş teknesi) sektörünün yapılabirlik raporu hazırlanmıştır. Veriler incelenirken Uyumlaştırılmış Mal Tanım ve Kod Sistemi olan Armonize Sistem [Harmonized System–HS] kodları kullanılmaktadır. Ulusal kapasite hesaplarını incelerken ise Avrupa Topluluğundaki Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflandırılması [NACE] kodları kullanılmaktadır.

C- İMALAT
22- Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı
22.2- Plastik ürünlerin imalatı
22.23- Plastik inşaat malzemesi imalatı
22.23.07- Plastikten banyo küvetleri, lavabolar, klozet kapakları, oturakları ve rezervuarları ile benzeri sıhhi ürünlerin imalatı (kalıcı tesisat için kullanılan montaj ve bağlantı parçaları dahil)

Tablo-5: NACE Sınıflandırmasına Göre Akrilik Ürün Kodu

⁸DOKA Gümüşhane Yatırım Destek/Tanıtım Stratejisi Raporu,
<https://www.doka.org.tr/dosyalar/editor/files/gumushane-ili-yatirim-destek-ve-tanitim-stratejisi.pdf>

2.2.Projenin Hedef Aldığı Kesim ve Etkileyeceği Diğer Taraflar:

Gümüşhane Türkiye'nin nispeten az gelişmiş bölgeleri arasında yer almaktadır. Bu bölgelerin özelliklerine göre bir kalkınma stratejisi oluşturulmalı ve bölge planları buna göre yapılmalıdır. "Türkiye'de bölgesel ekonomik dengesizlikler" üzerine yapılan çalışmalarda aşağıdaki temel yaklaşım vurgulanmaktadır: Özellikle az gelişmiş bölgelerde yatırım daha cazip hale getirilmeli ve bununla ilgili teşvik tedbirleri gerektiği şekilde uygulanmalıdır. Özellikle vergi teşvikleri burada çok önemli bir yer tutmaktadır. Vergilerde ki indirim yatırımları cazip hale getirmekte ve müteşebbislerin o bölgeye daha fazla yatırım yapmasına sebep olmaktadır. Bölgesel kalkınma anlayışının temelinde bölgeler arası gelişmişlik düzeyi ve bölgeler arası gelir farklılıkları ve sosyo-demografik durumu en aza indirmek anlayışı vardır. Bu bağlamda ülke bütününde yer alan bölgelerin çevre bölgelerle ve dünya ile karşılıklı etkileşimi ile oluşan bölge geleceğini dikkate alan katılımcılık ve sürdürülebilirliği temel hedef alan ve insan kaynaklarının geliştirilmesi yoluyla bölge kalkınmasının yükseltilmesini sağlayan amaçlar bütünüdür. Bölgesel kalkınma ekonomik kalkınmanın hem bir devamı hem de bütünleyicisidir. Yani bölgedeki iş olanaklarının refah düzeyinin yatırım hacminin yaşam standartlarının ve çalışma koşullarının yükseltilmesini ifade eder. İlave olarak endüstrinin desteklenmesini alt yapının iyileştirilmesini ve emek piyasalarının geliştirmesini hedef alır. Ayrıca sanayileşmenin belli bölgelerde toplanması sonucu ortaya çıkan eşitsizliğe ve işsizliğe ortadan kaldırmak için az gelişmiş bölgelerin sanayileştirilerek gelişmiş bölgeler düzeyine çıkarılması ve ülke içinde adaletli bir refah dağılımının gerçekleşmesi de amaçlanmaktadır. Bunun için az gelişmiş yörelerde ve sektörlerde daha fazla yatırım yapılarak bu bölgelerde ekonomik kalkınmanın sağlanması düşünülmektedir. Bölgeler arasında sosyoekonomik farklılıkları en aza indirmek olan bölgesel kalkınma politikası geleneksel ve modern anlamda iki şekilde tanımlanabilir. Birincisi temel ulusal aktörler olarak kabul edilen büyük işletmelere yönelik büyük yatırımlar üzerinde konuyu ele alırken, ikincisi bölgenin kalkınma potansiyelini açığa çıkaracak güç olarak düşünülen küçük ve orta ölçekli işletmeler ağına (KOBİ) insan gücünün ve yatırımların aktarılmasına dayanır ve ortaya çıkan yenilikler sayesinde bir üretim artışı yaratılmaya çalışılır.⁹

Fizibilite çalışması neticesinde hayata geçirilecek yatırımın ilave istihdam kapasitesi oluşturması Gümüşhane'de işsizlik oranının azaltılmasına katkı sağlayacaktır. İstihdama ek olarak bu gibi ilde öncü sayılabilecek yatırımlar ilin hem sanayisinin hem de genel olarak yatırım ortamının ve işgücü piyasasının gelişimine katkıda bulunacaktır. Ayrıca proje, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayınlanan 2017 yılı illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi çalışmasına göre 81 il arasında 64. sırada yer alan Gümüşhane'nin imalat sanayi potansiyelini geliştirerek rekabet ve istihdam potansiyelinin artırılması ile nitelikli işgücünün yetiştirilmesine de katkı sağlayacaktır.

Çalışma Akrilik Yapı Malzemeleri (duşakabin, duş teknesi) imalat sektörü yatırımcıları/girişimcileri başta olmak üzere Gümüşhane OSB Müdürlüğü, ilgili kamu kurumları, tedarikçiler, lojistik firmaları, müşteriler ve diğer paydaşların çarpan etkileri yolu ile proje faaliyetlerinden olumlu yönde etkilenmesi beklenmektedir. Sonuç olarak hazırlanan fizibilite raporu, bu alanda yatırım yapacak olan girişimciler/yatırımcılar için temel bir bilgi ve başvuru kaynağı olarak yönlendirici olacaktır.

⁹ Muharrem Bakkal, Süreyya Bakkal, Hakan Yıldırım, "Türkiye'de Bölgesel Ekonomik Dengesizlikler ve Çözüm Yolları", *Social Sciences Studies Journal* Vol:4, Issue:15, pp.799-809, 2018 http://sssjournal.com/Makaleler/1084718470_10_4-15.ID460.%20BAKKAL,%20BAKKAL%20&%20YILDIRIM_799-809.pdf

2.3.Projenin Genel Amacı

Gümüşhane sosyo-ekonomik değerlendirmelerde genel olarak az gelişmiş ve kırsal bölge olarak kabul edilmektedir. Bu değerlendirmelerin iyileştirilmesi için yörede refahın artırılması ve yeni istihdam sağlayan yatırımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu bu yatırımların hayata geçirileceği alanlardan biri de Organize sanayi bölgeleridir. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve son yıllarda ortaya çıkan Kalkınma Ajansı uygulamaları geri kalmış bölgelerin gelişmesi için önemli kuruluşlardır. OSB'ler özellikle yerel düzeyde KOBİ'lerin gelişmelerine ortam sağlayarak sanayinin bölgeler arasında daha dengeli dağılımına katkı sağlamıştır.

OSB'ler ülkemizde yarattığı istihdam, sağladığı destekler ve dışsallık gibi özelliklerinden dolayı bölgesel dengesizlikleri giderici bir gelişme aracı olmuştur. Ayrıca yerel sermaye birikiminin il dışına çıkmasını engellemede iş yapmanın önündeki birçok engelin kaldırılmasında önemli bir işlev görmüştür. Bölgesel kalkınmanın gerçekleştirilmesi için yatırım kararlarının çeşitli kurumlar ve araçlar kullanılarak cazip hale getirilmesi gerekmektedir. Bunun için bölgenin ekonomik ve sosyal potansiyelinin ortaya çıkarılması ve her ilin kendine özgü üstün taraflarının belirlenmesiyle ve bu üstün özelliklerin ortak kullanımı ile daha hızlı bir kalkınma hamlesinin başlatılabilmesi mümkün olacaktır

Bu çalışma ile öncelikle Akrilik Yapı Malzemeleri (duşakabin, duş teknesi) gibi ürünlerin imalat tesisi yapılabirlik raporu hazırlanarak yatırımcılara sunulması ve buna bağlı olarak yatırımcıların karar vermelerini kolaylaştırmak amaçlanmaktadır. Kurulacak tesis; ideal satış pazarlama koşulları baz alınarak Gümüşhane ilinde yatırım yapılmasına yönelik hazırlanmıştır. İlk yıl için 15 kişinin çalışması planlanan tesiste üretilen ürün/hizmetler ise yıllık olarak aşağıdaki şekildedir.

Üretilen Ürün/Hizmet (% 100 KKO):

- Akrilik Duş kabin, 8.000 adet/yıl
- Akrilik Duş teknesi, 7.000 adet/yıl

2.4.Projenin Hedefleri:

Gümüşhane, geleneksel sektörlere dayanan az gelişmiş bölgelerden biri kabul edilen ve genellikle kırsal ekonomiye sahip bir il konumundadır. Gümüşhane'nin de içinde yer aldığı TR 90 illerinde üretimi yapılan başlıca bitkisel ürünler çay ve fındık ile sınırlıdır. Bu illeri içine alan Doğu Karadeniz Bölgesi'nde ekonomik anlamda ürün çeşitliliğinin sınırlı kalmasının nedenleri, bölgenin topoğrafik özelliklerinin bir sonucu olarak elverişli alanların kısıtlı olması, miras yoluyla tarım arazileri küçülmesi ve bunlara bağlı olarak modern tarım tekniklerinin uygulanamaması şeklinde ifade edilebilir. Mevcut durum içerisinde yöresel meyveler, yöre üreticileri için çay ve fındık yanında ek gelir olarak önemli bir potansiyele sahiptir. Son yıllarda kivi, çilek, maviyemiş ve kuşburnu başta olmak üzere farklı meyve türlerinin yetiştiriciliği de bölgede yaygınlaşmaktadır. Ancak, Karadeniz Bölgesi'nde geleneksel ürünler olan Fındık ve Çaya göre oldukça yeni olan yöresel meyveler konusunda üreticiler ve diğer ilgililer de bilgi eksikliği bulunmaktadır.

DOKA Gümüşhane Yatırım Destek/Tanıtım Stratejisi Raporu'nda da belirtildiği üzere Gümüşhane'nin ekonomisi daha çok tarım ve hayvancılığa dayalı gelişmekte olup ildeki yer altı ve yer üstü su kaynaklarının zenginliği tarım ve hayvancılık ve su ürünleri üretimine elverişli koşullar oluşturmaktadır. İlin, Ekonomi Bakanlığı Teşvik Sistemine göre 5. Bölge içerisinde yer alması ve kalkınma açısından öncelikli iller arasında bulunması ile tarım ve hayvancılık teşvikleri aracılığıyla yatırımcılara gerekli kolaylıklar sağlanmaktadır. Türkiye organik süt üretiminin %65'ini sağlayan ve Türkiye'de en az tarım ilacı ve bitkisel koruma ürünü kullanılan illerden olan Gümüşhane, söz konusu tarımsal üretim yaklaşımı ve Kelkit Vadisi bünyesindeki geniş alanları kapsayan temiz toprağı ile organik tarım yönünden önemli üstünlüklere sahiptir. İlin meyve işleme sanayisinin (pestil, köme, meyve suyu) de gelişmiş olması ve özellikle pestil köme üretiminde bir marka haline gelmiş olması, bu alanda girdi sağlayan doğal bitkilerin üretimine yönelik yatırımların değerlendirilmesini de mümkün hale getirmektedir. Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi, tamamen bitirilmiş altyapısı, elektriği, suyu

ve doğalgazıyla yatırımcılara açılmıştır. 6. Bölge teşviklerinden yararlanılabilecek olan organize sanayi bölgesinde yeni yatırımlar için yeterli parsel mevcuttur.¹⁰

Projenin hedefleri açısından bakıldığında Akrilik Yapı Malzemeleri (duşakabin, duş teknesi) imalatı yapılabilirlik raporu ile bu konuda yatırım yapmak isteyen girişimcilere; altyapısı kurulmuş, izin ve ruhsatları alınmış alanlarda yatırım yapma imkânı sunulacaktır. Bunun yanında Gümüşhane'nin teşvik sistemleri açısından 5. Bölge kapsamında olması ve OSB'lerde yapılacak yatırımlara ek destek imkânı sağlanmaktadır. İldeki mevcut girişimci ve yatırımcılar çok büyük oranda öz sermaye ve banka kredisi ile faaliyetlerini finanse etmekte, alternatif ya da yeni finansal araçları kullanmamaktadır. Bu araçların yeteri kadar bilinmemesi ve tanıtılmaması da temel nedenlerdendir. Çeşitli fonlardan sağlanabilecek hibe ve teşviklere yönelik bilgi eksikliği yanında proje kültürünün gelişmemiş olması da alternatif kaynakların kullanımına imkân vermemektedir.

Sonuçları itibariyle gerçekleştirilecek yatırım projesi; Gümüşhane'nin bu yatırım alanında orta ve uzun vadede marka olmasına, üretiminde kalite ve sürdürülebilirliğinin artmasına, Gümüşhane'de daha sonraki dönemlerde yapılması muhtemel OSB'ler için referans yatırım örneği oluşturmaya, ilde gelir düzeyinin üretime bağlı olarak artmasına, dış ticaret ve e-ticaret gibi kavramların Gümüşhane'nin sanayi terminolojisinde yer almaya başlamasına, ilin göç vermesinin önüne geçilmesine, özel sektör yatırımlarının çoğalması ile üretim çeşitliliğinin sağlanmasına, bölgede gerçekleştirilen sanayi yatırımları için başarılı bir örnek ve model yaratılmasına, illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında (SEGE) Gümüşhane 64. Sıradan daha üst sıralara ulaşmasına katkı sağlayabilecektir.

2.5.Projenin İstihdama Katkısı:

Kurulacak tesiste 15 kişinin çalışması planlanmıştır.

¹⁰ DOKA Gümüşhane Yatırım Destek/Tanıtım Stratejisi Raporu

<https://www.doka.org.tr/dosyalar/editor/files/gumushane-ili-yatirim-destek-ve-tanitim-stratejisi.pdf>

3.PROJE FİKRİNİN KAYNAĞI VE DAYANAKLARI

3.1.Projenin İlişkili Olduğu ve/veya Dayandığı Plan, Program, İdare Stratejik Planı, Performans Programı, Proje ve Etütler:

Çalışma, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan 2020-2022 Dönemi Yatırım Programı Hazırlama Rehberi eklerinden olan fizibilite raporu formatındaki (Ek-3) esas alınarak hazırlanmıştır. Fizibilitenin giriş bölümünde raporun amacı, kapsamı ve organizasyonu, raporun hazırlanma yöntemi, sektöre yönelik temel bulgu ve değerlendirmelerin özeti yer almaktadır. Yatırımcılar açısından karşılaşılan en büyük problemlerden biri de yatırım yapılacak arsadır. Bu açıdan bakıldığında ilgili kurum ve kuruluşların yatırımcıların karar verme sürecini kolaylaştıracak imkân sunmaları önem arz etmektedir. Kamu taşınmazlarının yatırımcılara tahsisinde çeşitli kurumlarca, farklı mevzuat kapsamında işlemler yürütülmektedir. Bu durum taşınmazların yatırımcılara tahsis sürecini uzatmaktadır. Sonuç olarak bazı yatırımlar için kamu arazisi edinmek ve yatırım yeri haline getirmek için gerekli tüm izinlerin alınması, onay işlemlerinin tamamlanması iki yıl veya daha uzun bir zaman alabilmektedir. Yatırım yeri temininde, izin ve işlem prosedürlerinin uluslararası standartlara uygun bir sürede yatırımcının fiziki faaliyetlerini başlatmasına imkân verecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Mevcut durumda Gümüşhane'de arazilerin kullanım planlaması ve arazi envanteri çalışmaları yetersizdir. İl Hazine taşınmazları stoku arasından yatırıma uygun yerlerin tespiti, atıl taşınmazların belirlenmesi ve kamu arazilerinin tahsise hazır hâle getirilmesine yönelik çalışma yapılmasında eksiklikler bulunmakta, gelen yatırımcılara yatırım yeri sunulamamaktadır. İlgili kurumlardaki iş akış süreçleri, insan kaynağı ve teknik yetersizliklerden dolayı söz konusu çalışmaların yapılması güçleşmektedir. Ayrıca, yatırımcı tarafından belirlenen bir arazi tahsisinin de çok sayıda kurumun taşra ve merkez idarelerince onay ve izin süreçleri gerektiren çok uzun ve dağınık bir formaliteler silsilesine tabi olması yatırım yeri tahsislerini zorlaştırmaktadır.

İldeki ekonomik durum ve potansiyeli, öne çıkan sektörlerin gelişmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlayacak sektörel veri, plan, strateji ve raporlar yetersiz düzeydedir. Bu yöndeki çalışmaların azlığı girişimci ve yatırımcı kitleye ildeki yatırım imkânlarının duyurulması noktasında da eksikliklere neden olmaktadır. Bölgesel ölçekte ise Gümüşhane'nin yer aldığı TR90 Bölgesinde, Dünya Bankası Bölgesel Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu verisine göre resmi işler ve bürokraside harcanan zaman ülke ortalamasından yüksektir.¹¹

Yatırım arazilerinin bulunmasında yaşanan sorunlara yönelik olarak mevcut Hazine ve kamu arazilerine ilişkin envanterin oluşturulması, uygun yeni alanların belirlenmesi ve yatırımcılara potansiyel yatırım alanları portföyü sunulması gerekmektedir. Bütün bu sorun alanları düşünüldüğünde Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi'nde yatırıma hazır arsalar, girişimcilere sunulacak karşılaşılan problemler ortadan kaldırılacaktır. Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi; su, elektrik, güvenlik ve atık su arıtma sistemi hizmetlerini sunmaktadır. Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi'nin yanı sıra kentte faaliyet gösteren Torul ve Şiran Küçük Sanayi Siteleri de faaliyetlerini sürdürmektedir. GTSO'nun DOKA desteği ile gerçekleştirdiği bu fizibilite hazırlama çalışmaları ile 26 adet parsel için yatırım fizibilite raporları hazırlanarak girişimcilerin değerlendirilmesine sunulmuştur.

¹¹ TR90 Bölgesel Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu 2016
https://www.ttsso.org.tr/dosyalar/TR90_Duzey2_Bolgesi_Raporu.pdf

3.2.Proje Fikrinin Geliştirilmesinde Uygulanan Yöntem (ihtiyaç analizi, sorun analizi, olanak etüdü-fırsat analizi, diğer):

İlde öncelikli sektörler için hazırlanacak fizibilite raporları katma değerli ürün üreten firmaların faaliyete geçmesi noktasında olumlu etkiler yaratacaktır. Proje, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan 2020-2022 Dönemi Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde yer alan, Kamu Yatırım Politikasının Önceliklerinin belirlendiği 4. bölümün Genel Öncelikler alt başlığının 105. ve 107. maddesi ile uyumludur. Söz konusu maddelerde “Büyümeye, özel kesim yatırımlarını desteklemeye, bölgelerin gelişme potansiyelini harekete geçirmeye, üretim, istihdam ve ülke refahını artırmaya azami katkı sağlayacak projelere” ve “Altyapı konusunda da özel kesimde üretim maliyetlerinin azaltılmasını, yeni üretim kapasitelerinin oluşturulmasını, böylece üretimin yenilikçi ve rekabetçi gelişmesini destekleyecek projelere” öncelik verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.¹²

Ayrıca bu çalışma uzun vadeli bir perspektifle Türkiye'nin kalkınma vizyonunu ortaya koyarak temel değerlerini ve beklentilerini karşılamak, uluslararası konumunu yükseltmek ve halkın refahını artırmak için temel yol haritası niteliğinde olan On Birinci Kalkınma Planında yer alan amaç ve hedeflerle de yakından ilgilidir. Planda farklı sektörler için hedefler, amaçlar ve stratejiler belirlenmiştir. Planda Nitelikli İnsan ve Güçlü Toplum başlığı altında birçok sektöre yönelik amaç, politika ve tedbirler belirlenmiştir. Bireylerin yaşam kalitesinin yükseltilmesi, ekonomik ve sosyal hayata aktif ve sağlıklı bir şekilde katılımlarının temin edilebilmesi için kanıta dayalı politikalarla desteklenen, kaliteli, güvenilir, etkin, mali açıdan sürdürülebilir bir üretim ve hizmet sunumu ile bölgeler arası dağılımın iyileştirilmesi, fiziki altyapının ve insan kaynağının niteliğinin artırılması temel amaç olarak ortaya konmuştur. Bu planda “Uluslararası Doğrudan Yatırımların Artırılması” alt başlığında yer alan “326.7. İllerin ve bölgelerin öne çıkan yatırım fizibiliteleri Kalkınma Ajanslarının da katkısı alınarak belirlenecek ve bu yatırımların hayata geçirilmesi için Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi ile iş birliği içinde yatırımcılara tanıtımı yapılacaktır” tedbirinin hayata geçmesine doğrudan katkı sunmaktadır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan Sanayi ve Teknoloji Strateji Belgesi'nin 12. bölümünde “Bölgesel Kalkınma, İstihdam ve Markalaşma” başlığında Ülkemizde bireylerin ortalama geliri, nüfus yoğunlukları, iş gücü katılım oranı ve işsizlik oranı gibi birçok göstergenin illere ve bölgelere göre farklılıklar gösterdiği, TÜİK tarafından yapılan gelir araştırması istatistikleri 2018 yılı sonuçlarına göre ortalama yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri en yüksek olan TR10 (İstanbul) bölgesi gelirinin en düşük olan TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt) bölgesinin 3,13 katı olduğu belirtilmiştir. Buradan hareketle bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması amacıyla özellikle kalkınmada geri kalmış bölgelerin içsel potansiyeli ortaya çıkarılarak ulusal büyümeye ve refah artışına katkılarına artırmaya yönelik proje ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin gerektiği vurgulanmıştır. Bölgeleri yakından izleyen ve her bölgeye göre yatırım ve kalkınma politikalarını besleyen mekanizmalara da ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.¹³

Kalkınma Bakanlığı tarafından 2014 yılında hazırlanan 2014 – 2023 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi raporunda hali hazırda işletme politikaları kapsamında, sanayi altyapısı, teşvik ve teknoloji gibi alanlarda destekler uygulanmaktadır. Ulusal sektörel stratejilerin bölgesel düzeyde yansımalarının güçlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır denilerek bu çalışmaların yerelde yürütülmesinin önemli olduğu ortaya konmuştur.¹⁴

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan TR90 Doğu Karadeniz Bölge Planı'nın (2014- 2023) Eksen 2: Yenilikçi ve Rekabetçi Ekonomi başlığı altında TR90 Bölgesinde sektörlerinin

¹² T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019
(<https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>).

¹³ 2023 Sanayi ve Teknoloji Strateji Belgesi, 2019
(<https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/SanayiStratejiBelgesi2023.pdf>).

¹⁴ Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (2014-2023),
http://www.sp.gov.tr/tr/temel-belge/s/108/Bolgesel+Gelisme+Ulusal+Stratejisi+_2014-2023

mevcut durumunu ortaya koyacak ve sektörlere yönelik tedbirlerin alınmasını sağlayacak sektörel çalışma ve dokümanların yetersiz olduğu belirtilmektedir. Bölge Planında bu alanda yapılması planlanan çalışmalar ve alınacak tedbirler Strateji 2.2-5 bölümünde ortaya konmuştur. Buna göre bölgede faaliyet gösteren ya da potansiyeli bulunan/fırsat oluşturabilecek sektörlerde üretim planlamalarının yapılması Bölge’de faaliyet gösteren ya da potansiyeli bulunan imalat sanayi dalları veya sanayi sektörlerinin mevcut durumunu ortaya koyarak gelişmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlayacak sektörel veri, analiz, rapor, plan ve strateji belgeleri yetersiz düzeydedir. Bölge’deki sanayi kollarının ayakta kalabilmesi veya gelişebilmesi için kısa vadede güncel veriler ve pazar araştırmaları ışığında sektörel üretim planları hazırlanıp, gerekli stratejiler uygulamaya geçirilerek firmaların pazara adaptasyonu sağlanmalı ve sektörler arasındaki ileri geri bağlantılar ile bölgenin mevcut potansiyeli ortaya konmalıdır.¹⁵

Yatırımcı kuruluşların birbirlerinden haberdar olması, yapılacak hizmetlerde koordinasyon sağlanması il yatırım ortamının gelişmesine katkı sağlayacak önemli etmenlerdendir. Ancak kurumların farklı bakış açıları, beklenti ve öncelikleri olması ortak bir hedef için bir araya gelebilmelerini her zaman mümkün kılmayabilir. Mevcut durumda ilde kurumlar arası iş birliği ve eşgüdüm konusunda sıkıntılar yaşanmakta, bu durum kaynak israfına neden olabilmektedir. İlin tanıtımı, sektörel gelişime yönelik tedbirler ve destek mekanizmalarının uygulanması gibi hususlarda göze çarpan kurumlar arası iletişim ve iş birliği eksiklikleri, kaynakların benzer alanlarda ve mükerrerlik teşkil edecek şekilde sarf edilmesine yol açabilmektedir. Bazı kamu yatırımlarının iletişim ve koordinasyon sorunları ve ilgili paydaşların katılımı olmaksızın iyi etüt edilmeden uygulanması nedeniyle kayıplar oluşabilmekte, bazı projelerin farklı kurumlarca tekrür ettiği görülebilmektedir.

Yatırımlar ve işletme sermayesi iç kaynaklar, bankalar, banka dışı kredi sağlayıcı kurumlar, kişisel iletişim ağı gibi diğer kaynaklar aracılığıyla karşılanabilir. İç fonlara çok fazla istinat etmek finansal yönetimin yeterince verimli olmadığını gösterebilir. Dünya Bankası tarafından yapılan Bölgesel Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu çalışmasının sonucuna göre Türkiye’de ve TR90 Bölgesindeki özel sektör firmaları işletme sermayesi ve yatırımlarında ağırlıklı olarak kendi öz kaynaklarını kullanmaktadır.¹⁶

İlde sektörel gelişmeler ve yatırımları değerlendirmek, sorunları ve çözüm önerilerini ele almak, bu hususlarda kurumlar arası iş birliği ve koordinasyon sağlamak bağlamında eksiklikler bulunmaktadır. Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı’nın Gümüşhane Yatırım destek Stratejisi sorun alanları tablosunda da vurgulandığı gibi “yeni yatırımların en çok zorlandığı alanlardan biri de ucuz ve altyapısı tamamlanmış yatırım yapılabilecek arsadır.” Yine bu çalışmada vurgulandığı gibi karşılaşılan sorun alanları şunlardır:

1. Uygun yatırım yerlerinin kısıtlılığı, yeni yatırım yeri tespiti ve üretimde karşılaşılan sorunlar.
2. İldeki yatırım olanaklarına ilişkin bilgi ve veri eksikliği, ildeki yatırım imkânları ve potansiyellerin girişimci ve yatırımcı kitleye yeterince duyurulmamış olması.
3. Yatırım süreçleri ve bürokrasinin uzunluğu Kurumlar arası iletişim/iş birliği eksikliği yetişmiş işgücü teminindeki sorunlar.
4. Yatırımcıların yatırım süreçlerinde yararlanabilecekleri alternatif finansman kaynaklarını bilmemeleri.
5. Sanayi üretiminin yetersizliği nedeniyle hammaddelerin işlenip mamul hale getirilememesi, bu nedenle katma değer kaybının artması.
6. Yatırım ortamının geliştirilmesinin önemli unsurlarından biri yatırımların gerçekleştirilebilme hızıdır. Bu süreçte yatırımı zorlaştıran kurumlar arası iletişimsizlik ve bazı aşamalarda tıkanmalara yer veren bürokratik aksaklıkların en aza indirilmesi, yatırım ortamının rekabet

¹⁵ Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, TR90 Doğu Karadeniz Bölge Planı 2014-2023 <https://www.doka.org.tr/planlama/Bolge-Plani-TR.html>

¹⁶ TR90 Bölgesel Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu 2016 https://www.tso.org.tr/dosyalar/TR90_Duzey2_Bolgesi_Raporu.pdf

gücünü artıracak koordinasyonun sağlanması ve yatırımcıların sorunlarının çözümünün hızlandırılmasına ilişkin tedbirler alınmalıdır.¹⁷

Bütün bu analiz ve değerlendirmelere bağlı olarak Gümüşhane ile ilgili yapılan strateji, plan, program ve yatırım alanları araştırmalarında ilin gelişimine katkı sağlayacak tarımsal sanayi ve farklı sanayi kolları yatırımları önerilen yatırımlar arasında yer almaktadır. Bu veri kaynakları şunlardır:

- Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası 2020-2023 Stratejik Plan, http://www.gumushanetso.org.tr/dosyalar/GTSO_STRATEJIK_PLANI_2020-2023-28-12-2019.pdf
- Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı Gümüşhane Yatırım Destek/Tanıtım Stratejisi raporu <https://www.doka.org.tr/dosyalar/editor/files/gumushane-ili-yatirim-destek-ve-tanitim-stratejisi.pdf>
- TOBB Gümüşhane İstatistiki Göstergeleri 2019, <http://gumushanetso.org.tr/dosyalar/GUMUSHANE-ISTATISTIKI-GOSTERGELER.pdf>
- Tarım ve Orman Bakanlığı, Ulusal kalkınma stratejisi (2014-2020) ([https://kkp.tarim.gov.tr/UKKS%20\(2014-2020\).pdf](https://kkp.tarim.gov.tr/UKKS%20(2014-2020).pdf)).
- Tarım ve Orman Bakanlığı, 2018-2022 STRATEJİK PLAN, (<https://www.tarimorman.gov.tr/sgb/belgeler/2013-2017/gthb%202018-2022%20strateji%cc%87k%20plan.pdf>).
- T. C. Kalkınma Bakanlığı, On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), (<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/KirsalKalkinmaOzelIhtisasKomisyonuRaporu.pdf>)
- TKDK, 2019-2023 Stratejik Planı <https://www.tkd.gov.tr/Content/File/2019-2023%20Stratejik%20Plan%C4%B1.pdf>
- Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, TR90 Doğu Karadeniz Bölge Planı 2014-2023 https://www.doka.org.tr/planlama_Bolge-Plani-TR.html

¹⁷ DOKA Gümüşhane Yatırım Destek/Tanıtım Stratejisi Raporu <https://www.doka.org.tr/dosyalar/editor/files/gumushane-ili-yatirim-destek-ve-tanitim-stratejisi.pdf>.

3.3.Proje ile İlgili Valilik Görüşü

Bu fizibilite raporu Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın 2019 yılı Fizibilite Destek programı kapsamında desteklenen "Gümüşhane'de Uygun Yatırımlar İçin Fizibilite Raporları Hazırlanması Projesi" (DOKA, TR90/19/FZD/0027) çerçevesinde hazırlanmıştır.

Çalışma, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı 2020-2022 Dönemi Yatırım Programı Hazırlama Rehberi Ek-3: Proje Teklif Formu formatına göre ana başlıklar saklı kalmak kaydıyla düzenlenmiştir. Hazırlanan bu raporlar kamu yatırımları olmamakla birlikte Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi'nde gerçekleştirilecek yatırımlar için hazırlanmıştır.

Organize Sanayi Bölgesi çeşitli sanayi işletmelerinin elverişli bir plan dahilinde geliştirebilmesi amacıyla altyapı ve hizmet tesisleri tamamlanarak, belirli standartlarla işletilmek üzere düzenlenmiş bir sanayi bölgesidir. Organize Sanayi Bölgelerinin en önemli özelliklerinden biri, bölgede yer alacak sanayi işletmelerinin gerek imar gerek işletme bakımından ulusal standartlarda olmasıdır. Altyapı problemleri tamamen çözümlenmiş parsellerden oluşan Organize Sanayi Bölgeleri, sanayicilere ucuz ve uygun arsa arzı yanında, istihdam, planlı kentleşme ile yer altı ve atmosfer kirliliğine ilişkin bütün problemlerin bilimsel düzeyde çözümlendiği bir bölge niteliği taşıdığından, günümüzde özellikle üzerinde durulan çevre kirliliği konularına da çözüm getirmektedir.

Gümüşhane OSB'nin oluşumunda hemen her sektör sanayinin ve bunlara bağlı yan sanayinin söz konusu olacağı düşünülmüştür. Bu nedenle sanayi parsel alanları belirlenirken, her ölçekte ve her sektörde sanayicinin faaliyet gösterebileceği dikkate alınarak, küçük, orta ve büyük işletme niteliğindeki tesislerin yerleşimine imkân verecek bir düzenlemeye gidilmiştir. Ancak fabrika niteliği bulunmayan, atölye, tamirhane, depo gibi işyerleri ile çevreyi aşırı kirletici tesislere bölgede yer verilmeyecektir. Fiziki yerleşim planı hazırlanırken, yüksek eğimin zararlı etkilerini minimize etmek için, sanayi parselleri alanı düşük eğimli bölümlerine yerleştirilmeye çalışılmıştır.

Gümüşhane OSB Altyapı ihalesi 28.03.2002 tarihinde yapılmış olup, müteahhit firma 19.04.2002 tarihinde inşaat çalışmalarına başlamış, yollar alt temel kotuna getirilmiştir. Alt yapı inşaatında 2003 yılında içme suyu terfi hattı, yağmur suyu isale hattı, Su deposu, Kanalizasyon İsale hattı, Bordür, kaldırım, Hendek kaplama imalatı çalışmaları yapılmıştır. Altyapı inşaatında 2004 yılında beton parke imalat çalışmalarına başlanmış yaklaşık 15.000 m2 beton parke yapılmıştır. Bugün itibariyle Gümüşhane OSB, yatırım yapılabilir duruma gelmiştir.¹⁸

¹⁸ <https://gumushaneosb.tr.gg/OSB-HAKKINDA-B%26%23304%3BLG%26%23304%3B.htm>

4.PROJE İLE İLGİLİ AYRINTILI BİLGİLER

4.1.Proje Kapsamında Yapılacak İşler (Fiziki büyüklükler, projenin karakteristik bilgisi vb.)

Bu çalışma ile Akrilik banyo ürünleri (duşakabin ve duş teknesi) üretim tesisi yapılabirlik raporu hazırlanarak yatırımcılara sunulması ve buna bağlı olarak yatırımcıların karar vermelerini kolaylaştırmak amaçlanmaktadır. Tesisin Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet göstereceği öngörülmüştür. Tesisin kaplayacağı alanın 5 dönüm açık alanda 2 dönüm kapalı alan olacağı varsayılmaktadır. Kurulacak tesis; ideal satış pazarlama koşulları baz alınarak Gümüşhane ilinde yatırım yapılmasına yönelik hazırlanmıştır. Tesiste üretilecek ürün/hizmetler ise yıllık olarak aşağıdaki şekildedir.

İlk Faaliyet Yılında Hedeflenen Üretim Düzeyi (%70 KKO)		
Ürün Adı	Miktar	Ürün Miktarı Adet/Yıl
Akrilik Duşa kabin, 100x100 cm	Adet/yıl	5.600,00
Akrilik Duş teknesi, 80x80 cm	Adet/yıl	4.900,00
TOPLAM		10.500,00

Tablo-6: Projenin Fiziki Büyüklük Üretim Tablosu

4.2.Projenin yeri

Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi

4.3.Beklenen Sonuçları/Çıktıları

Akrilik banyo ürünleri (duşakabin ve duş teknesi) imalatına yönelik olarak hazırlanan bu fizibilite çalışması neticesinde hayata geçirilecek yatırımın ilave istihdam kapasitesi oluşturması Gümüşhane’de işsizlik oranının azaltılmasına katkı sağlayacaktır. İstihdama ek olarak bu gibi ilde öncü sayılabilecek yatırımlar ilin hem sanayisinin hem de genel olarak yatırımın ortamının ve işgücü piyasasının gelişimine katkıda bulunacaktır. Ayrıca proje, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayınlanan 2017 yılı illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi çalışmasına göre 81 il arasında 64. sırada yer alan Gümüşhane’nin imalat sanayi potansiyelini geliştirerek rekabet ve istihdam potansiyelinin artırılması ile nitelikli işgücünün yetişmesine de katkı sağlayacaktır.

Yatırım kapsamında kurulacak tesisin faaliyete geçmesini takiben projenin aşağıdaki çıktıları olacaktır. 5.000 m2 açık alanda 2.000 m2 kapalı alana sahip olacak tesiste 15 kişinin çalışması planlanmaktadır. Beklenen sonuçlar ve diğer çıktılar:

- Genç işsizliğin azaltılmasına katkı verilecektir.
- İlde istihdam oranı artırılabilecektir.
- Net göç oranı azalacaktır.
- Mesleki eğitim altyapısı gelişecektir.
- Kurulacak işletme 3.yıldan itibaren ihracata başlayabilecektir.
- Sabit yatırım tutarı 2.664.500,00 TL olarak hesap edilmiştir.
- Tesiste ilk yıl için %70 kapasite ile 10.500 adet/yıl Akrilik banyo ürünleri (duşakabin ve duş teknesi) imalatı yapılacaktır.
- İlk yıl içinde 4.826.500,00 TL bir satış geliri, 3.614.000,00 TL işletme gideri olacaktır.
- Gelir ve gider sonrası işletmenin brüt karı 1.212.500,00 TL olacaktır.
- Yatırımın karlılık oranı %35,49’dur.
- Kişi başı yatırım tutarı 177.633,33 TL’dir.

4.4.Projenin Bileşenleri (Proje Kapsamında Gerçekleştirilecek Faaliyetler ve Proje Uygulanırken Kullanılacak Yöntem/Yöntemler):

Gümüşhane’de ilin önemli sektörlerinden olan tarımsal üretimin ve farklı sanayi alanlarına yönelik yatırımların artırılmasının önündeki engelleri kaldıracak çalışmalar, diğer sektörlerin gelişmesini destekleme ve kitlesel refahın artırılmasını temin etme açısından büyük önem arz etmektedir. TR90 bölgesinde yer alan ve sanayisi gelişme aşamasında olan Gümüşhane ili için uygun yatırım alanlarının belirlenmesi ve potansiyel yatırımcılara sunulması önem arz etmektedir.

Bu amaçla proje kapsamında Gümüşhane Organize Sanayi bölgesinde yer alan 26 adet parsel için yatırım fizibilite ve yatırım bilgi formlarının hazırlanmıştır. Gümüşhane OSB de 2 bin 5 bin m2 arası: 17 adet, 5 bin-7 bin m2 arası: 7 adet, 7 bin-10 bin m2 arası: 1 adet, 10 bin-20 bin m2 arası: 1 adet parsel bulunmaktadır.

Söz konusu bu alanlarda yatırımlar için fizibilite raporları ve bilgi formları hazırlanmıştır. Yatırımın toplam maliyetinin hazırlanması ile birlikte yatırımın bölgesel uygunluğunun incelenebilmesi amacıyla fizibilite raporu hazırlanmıştır. Hazırlanan fizibilite raporu şablonu olarak 2020-2022 Kamu Yatırım Programı Hazırlama Rehberi Fizibilite Raporu formatı kullanılmıştır. Gümüşhane Organize Sanayi bölgesinde yer alan 26 adet parsel için yatırım fizibilite ve yatırım bilgi formları hazırlanmış olacaktır. Buna göre; Kamu Yatırım Programı Hazırlama Rehberi (2020-2022) Ek-2’ye göre 2 adet fizibilite raporu hazırlanmış, 24 adet rapor ise Kamu Yatırım Programı Hazırlama Rehberi (2020-2022) Ek-3’e göre hazırlanmış fizibilite raporu çalışması yapılmıştır.

Yukarıdaki formatlara göre hazırlanan yatırım konularının fiziki uygulama döneminde 12 ay içinde tamamlanması öngörülmektedir. Bu planlama ve faaliyetler şu adımlardan oluşmalıdır:

- Yatırım konusuna karar verme,
- Konuyla ilgili fizibilite hazırlama,
- Yatırımcı kuruluşun belirlenmesi veya yeni kurulması,
- Gümüşhane OSB’den Arsa tahsisinin yapılması,
- Finansal kaynakların temini (Özkaynaklar, krediler, teşvikler, hibeler v.b. gibi),
- Yasal izinlerin alınması,
- Yatırım konusunun mimari, statik ve teknik projelerinin hazırlanması,
- Yatırımın inşaatına başlanması,
- Makine teçhizat ve diğer donanımların temin edilmesi,
- Teknik ve idari örgütlenmenin yapılması,
- Deneme üretimine başlanması,
- Pazarlama planının hazırlanması
- Potansiyel müşterilerle görüşülmesi
- İşletmeye geçişin sağlanması.

4.5.Girdi İhtiyacı (insan gücü, organizasyon, teknik yardım vb.)

4.5.1.Gümüşhane İli Yatırım Ortamı ve İlin Yatırım Potansiyeli

İlde nüfus ülke genelinde olduğu gibi şehir merkezlerinde yoğunlaşmıştır. Nüfusun özellikle merkez ilçe ve Kelkit'te yoğunlaştığı görülmektedir. Genç nüfusun göçünde arazi yetersizliği, tarımsal arazilerin dengesiz dağılımı ve tarımsal toprakların miras yoluyla parçalanması, girdi yetersizliği gibi etmenler rol oynamaktadır. Kırsal alanda emeklilik sonrası geri dönüşler yaşlı nüfusun artmasına, işsizlik nedeniyle göçler de özellikle genç yerli nüfusun azalmasına neden olmaktadır. Bu da il ekonomisinin önemli bileşeni olan kırsal alandaki tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yeterince ilerleyememesine yol açmaktadır.

Gümüşhane'de imalat yapmanın lojistik ve nakliye kaynaklı, işgücü kaynaklı, hammadde kaynaklı, teknik altyapı ve hizmetler kaynaklı, finansman kaynaklı, destek ve danışmanlık hizmetlerinden yoksunluk kaynaklı sorunlardan dolayı maliyeti yüksek olmakta ve firmaların rekabet gücünü zayıflatmaktadır. Söz konusu durum ildeki hemen hemen tüm sektörler için geçerlidir.

Gümüşhane'nin yöresel ürünü ve en önemli ticari değerlerinden olan pestil köme üretimindeki hammaddelerin tamamı il dışı ya da yurt dışından temin edilmektedir. Ürünün içeriğindeki hammaddelerin Gümüşhane'de üretilmemesi hem firmaların üretim maliyetini artırmakta ve rekabet edebilirliğini düşürmekte hem de ulusal marka değeri olan pestil ve kömenin geleceğini riske atmaktadır.

Gümüşhane'nin sanayi yapısı ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

Faaliyetlere Göre İl Genel Durumu-Gümüşhane	
İl Geneli	
Firma Sayısı:	53
Kapasite Raporu Sayısı	71
Toplam Çalışan Sayısı	2,131
Türkiye Geneli	
Firma Sayısı:	66,375
Kapasite Raporu Sayısı	75,364
Toplam Çalışan Sayısı	3,187,261
Toplam Açık Alan (m2)	19,097,694,542
Toplam Kapalı Alan (m2)	342,606,495

Tablo-7: Faaliyetlere Göre İl Genel Durumu-Gümüşhane, 2020.
TOBB Sanayi veri tabanı 2020, http://sanayi.tobb.org.tr/yeni_il07.php

İl Bazında En Çok Kodlanan İlk 20 Ürün			
S.N.	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	23.63	Hazır beton imalatı	11
2	08.12	Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	11
3	08.11	Süsleme ve yapı taşları ile kireç taşı, alçı taşı, tebeşir ve kayağantaşı (arduvaz-kayraktaşı) ocakçılığı	10
4	10.82	Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı	6

5	10.39	Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması	5
6	16.10	Ağaçların biçilmesi ve planyalanması	5
7	56.29	Diğer yiyecek hizmeti faaliyetleri	4
8	35.11	Elektrik enerjisi üretimi	4
9	10.89	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer gıda maddelerinin imalatı	3
10	07.29	Diğer demir dışı metal cevherleri madenciliği	3
11	23.70	Taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi ve bitirilmesi	3
12	23.61	İnşaat amaçlı beton ürünlerin imalatı	3
13	24.41	Değerli metal üretimi	2
14	16.24	Ahşap konteyner imalatı	2
15	10.91	Çiftlik hayvanları için hazır yem imalatı	2
16	31.02	Mutfak mobilyalarının imalatı	2
17	23.99	Başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı	2
18	31.09	Diğer mobilyaların imalatı	2
19	38.32	Tasnif edilmiş materyallerin geri kazanımı	2
20	23.69	Beton, alçı ve çimentodan yapılmış diğer ürünlerin imalatı	2
21	10.32	Sebze ve meyve suyu imalatı	2
22	31.01	Büro ve mağaza mobilyaları imalatı	1
23	31.00	Koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar (takımlar hariç) ile bunların parçaları ve mobilya parçaları (CPA 31.00)	1
24	27.52	Elektriksiz ev aletlerinin imalatı	1
25	25.12	Metalden kapı ve pencere imalatı	1
26	23.52	Kireç ve alçı imalatı	1
27	23.51	Çimento imalatı	1
28	22.23	Plastik inşaat malzemesi imalatı	1
29	20.30	Boya, vernik ve benzeri kaplayıcı maddeler ile matbaa mürekkebi ve macun imalatı	1
30	20.15	Kimyasal gübre ve azot bileşiklerinin imalatı	1
31	16.29	Diğer ağaç ürünleri imalatı; mantardan, saz, saman ve benzeri örme malzemelerinden yapılmış ürünlerin imalatı	1
32	16.23	Diğer bina doğramacılığı ve marangozluk ürünlerinin imalatı	1
33	10.86	Homojenize gıda müstahzarları ve diyetetik gıda imalatı	1
34	10.85	Hazır yemeklerin imalatı	1
35	10.83	Kahve ve çayın işlenmesi	1
36	10.71	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	1
37	10.61	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	1

38	10.52	Dondurma imalatı	1
39	10.51	Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı	1
40	01.47	Kümes hayvanları yetiştiriciliği	1
41	05.20	Linyit madenciliği	1

Tablo-8: Gümüşhane’de Sektöre Göre Kapasite Raporuna Sahip İşletme Sayısı, 2020.

Kaynak: TOBB Sanayi veri tabanı 2020, http://sanayi.tobb.org.tr/yeni_il08.php

Sektör Seçimli İl Genel Durumu-Gümüşhane	
22.23 – Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı	
İl Geneli	
Firma Sayısı	1
Kapasite Raporu Sayısı	1
Toplam Çalışan Sayısı	5
Toplam	7
İlçe Düzeyinde Dağılım	
Kürtün	1
Toplam	1
Türkiye Geneli	
Firma Sayısı	6,309
Kapasite Raporu Sayısı	6,710
Toplam Çalışan Sayısı	301,921
Toplam	314,94

Tablo-9: Sektörde Yer Alan İşletmelerin Sayısı, 2020.

Kaynak: TOBB Sanayi veri tabanı 2020, http://sanayi.tobb.org.tr/yeni_il07.php

İl Bazında İlgili Kodda En Çok Kodlanan İlk Ürün

Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
1	22.23.14.50.01	Plastikten pencereler ve bunların çerçeveleri ile pervazları ve pencere eşikleri	1

Tablo-10: NACE Koduyla İl Bazında En Çok Kodlanan İlk Ürün, 2020.

TOBB Sanayi veri tabanı 2020, http://sanayi.tobb.org.tr/yeni_il07.php

4.5.2.Yatırım Konusu Sektörün Yapısı ve Özellikleri

Proje kapsamında önerilen yatırım, akrilik duş teknesi ve duşakabin gibi ürünlerin imalatına yöneliktir. Bu açıdan bakıldığında sektörle ilgili genel olarak şunları söylemek mümkündür. Akrilik yapı malzemeleri sektörü, dünya ekonomisinin lokomotif sektörlerinden biri olan inşaat sektörüne doğrudan bağlı olduğu için inşaat sektörüne paralel gelişmeler göstermektedir. Son yıllarda dünya ekonomisinin içinde bulunduğu durgunluk bu sektörü de olumsuz etkilemiş ve sektör devamlı olarak geliştirdiği yeni teknolojilerle ayakta durmaya çalışmıştır. İMSAD Yapı Sektörü Raporu’na göre inşaat sektörü ve buna bağlı olarak inşaat malzemeleri sanayisi dünyada ekonomik faaliyetler içinde önemli bir yer almaya devam etmektedir. Artan nüfus ve kentleşme, alt yapı ihtiyaçları, iyileştirme ve dönüşüm ihtiyacı inşaat sektöründe sürekli büyüme sağlamaktadır. Ayrıca sürdürülebilirliğe bağlı olarak enerji verimliliği başta olmak üzere daha yüksek standartlara sahip binalara ihtiyaç duyulmaktadır. Son olarak da dijitalleşme sürecinde akıllı binalar, kentler ve sistemler öne çıkmakta ve inşaat sektörü ile inşaat malzemeleri sanayinin teknoloji yoğunluğu yükselmektedir. İnşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi Türkiye’de ise geleneksel öncü rolünü son yıllarda artırarak sürdürmektedir. Yaratılan katma değer, istihdam ve üretim alanlarında önemli paylar alınmaktadır. İhracat ve döviz kazandırıcı hizmetler sektörün en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. İnşaat malzemeleri ihracatı, yurtdışı

müteahhitlik ve müşavirlik hizmetleri ve son yıllarda önemi artan yabancılara gayrimenkul satışı döviz kazandırıcı faaliyetlerdir. Kamunun mega projeleri, kentsel dönüşüm, alt yapı yatırımları gibi birçok unsur da inşaat sektörüne ivme kazandırmaya devam etmektedir. İnşaat harcamaları üç ana alandan oluşmaktadır. Bunlar konut inşaatları, konut dışı bina inşaatları ve alt yapı inşaatlarıdır.¹⁹

Özellikle inşaat yapı malzemeleri hammaddeleri içinde yer alan akrilik; dokuma elyafı, kaplama malzemeleri, iplik, optik malzemeler ve gereçler, levha, yapıştırıcılar, boya, yapı malzemeleri, yapıştırıcılar, zemin cilaları, plastikler, suda çözülebilen reçineler gibi bazı ürünlerin üretiminde kullanılır. Akrilik küvetler ısıyı uzun süre tutma ve ses dalgalarını absorbe edebilme özelliklerine sahiptir. Bunun en büyük etkenlerinden biri gövdeleri güçlendirmede kullanılan cam elyafının en iyi izolasyon malzemesi oluşudur. Çabuk ısınır, içindeki suyun ısısını muhafaza eder. Ayrıca akrilik dayanıklı bir malzemedir kırılma eğilimi düşüktür. Kolay çizilmez. Çizilse dahi küvet yüzeyindeki bu tip hasarları zımpara ve su ile çok pratik bir biçimde giderilebilir. Akrilik küvetler eski sistem küvetlere nazaran daha hafif, uzun ömürlü ve hijyeniktir. Bu sayede taşınması ve montajı kolay, bakımı ve temizliği zahmetsizdir.²⁰

4.5.3.Pazar Talep Analizi, Pazarın Büyüklüğü ve Hedef Pazarlar

İnşaat sektörü gerek sanayi boyutuyla gerekse pazarlama ve ticaret boyutuyla Türkiye'nin en geniş sektörlerinden birisini oluşturmaktadır, dolaylı olarak 400 alt sektörü etkilemektedir. Türkiye, temel inşaat malzemeleri üretimi ve ihracatı açısından dünyanın sayılı ülkeleri arasındadır. AB'nin ekonomik aktivitelerin sınıflandırılmasında kullandığı NACE sisteminde genel anlamıyla sektöre yönelik üretim C. kodlu imalat sanayii altında aşağıdaki farklı bölümlerde incelenmektedir: 20. Kimyasalların ve kimyasal mamullerin imalatı, 21. İlaçların, sağlık kimyasallarının ve botanik mamullerinin imalatı, 22. Kauçuk ve plastik mamullerin imalatı.²¹ İlgili sektörler içerisinde plastik ve kauçuk ürünleri sektörü önemli bir yere sahiptir. Kimya sektöründe çalışanların %67,3'ü ve girişimcilerin %85,3'ü plastik ve kauçuk ürünleri imalatı sektöründe faaliyet göstermektedir. TÜİK'in verilerine göre, 2013 yılında sektörün yarattığı yeni pazarlar etkisini göstermiş ve 2017 yılında kimya sektörü ihracatının %46,4'ü plastik ve kauçuk ürünleri sektörü tarafından gerçekleştirilmiştir.²²

Merkez Bankası verilerine göre NACE sınıflandırmasında yer aldığı 22.Kauçuk ve plastik ürünler imalatı ürün grubunda kapasite kullanım oranı 2018 yılında %74,97; 2019 yılında %72,73 olarak gerçekleşmiştir.²³ Yurtiçindeki hedef pazar olarak öncelikle Gümüşhane ve çevresindeki iller ve zaman içinde bütün iller seçilmiştir. Öncelikli hedef grubu şehir merkezlerinde ve kırsal alanda yaşayanlardır. Firmanın ilk yılında hedef pazar Gümüşhane ve çevre illeri olsa dahi 2. ve daha sonraki yıllarda Türkiye'nin diğer bölgelerine de ürün gönderilmesi hedeflenmiştir. Türkiye pazarının dışında zamana bağlı olarak akrilik yapı malzemeleri ürünlerinin ihracatı da önemli bir faaliyet alanıdır. Firmanın kuruluşunun 3.Yıldan itibaren ürünlerin ihracatı konusunda da çalışmalar yapılması önerilmektedir. Perakende müşteri grubunun özellikleri ele alındığında, son kullanıcı tarafından hanelerde ve işyerlerinde akrilik yapı malzemeleri kullanımının artmaya başladığı görülmektedir. İç pazarda da temel tüketici eğilimleri izlenerek yapı marketler, büyük pazar esnafları ve toptancılar aracılığıyla iç pazara satışlar yapılacaktır. Yatırımcı tarafından Türkiye geneli görülen ve daha da belirginleşecek bu değişim dikkate alınarak farklı ürün geliştirme yönünde çalışmalar yapılması önem arz edebilir. Tek ürün yanında söz konusu olan ürünlerden çeşitlilikler yapılarak ürün geliştirme yöntemleri geliştirilmelidir.

¹⁹ İMSAD Yapı Sektörü Raporu,

https://www.imsad.org/Uploads/Files/Turkiye_IMSAD_Yapi_Sektoru_Raporu2017.pdf

²⁰ Uğur Eskier, Akrilik nedir, nerelerde kullanılır?

<https://www.makaleler.com/akrilik-nedir-nerelerde-kullanilir>

²¹ http://www.tskb.com.tr/i/content/730_1_Kimya_Sektor_Raporu_Agustos_2014.pdf

²² Kalkınma Bakanlığı On Birinci kalkınma planı Kimya Sanayi Çalışma Grubu 2018.

<https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/KimyaSanayiCalismaGurubuRaporu.pdf>

²³ https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?evds/serieMarket/collapse_21/6007/DataGroup/turkish/bie_kko2/

İlerleyen yıllarda ürün gamını geliştirerek işletmeye yeni ürünler eklenmesi, pazarın yaygınlaşması işletmenin büyüyerek sürdürülebilirliği açısından önemlidir.

Gümüşhane nüfusu bir önceki yıla göre 1.773 artmıştır. Gümüşhane nüfusu 2019 yılına göre 164.521'dir. Bu nüfus, 83.196 erkek ve 81.325 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: %50,57 erkek, %49,43 kadındır. Yüzölçümü 6.440 km2 olan Gümüşhane ilinde kilometrekareye 26 insan düşmektedir. Gümüşhane nüfus yoğunluğu 26/km2'dir.

Yıllara Göre Gümüşhane Nüfusu			
Yıl	Gümüşhane Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2019	164.521	83.196	81.325
2018	162.748	82.468	80.280
2017	170.173	86.097	84.076
2016	172.034	87.564	84.470
2015	151.449	76.770	74.679
2014	146.353	74.173	72.180
2013	141.412	71.653	69.759
2012	135.216	68.466	66.750
2011	132.374	67.023	65.351
2010	129.618	65.031	64.587
2009	130.976	65.874	65.102
2008	131.367	65.749	65.618

Tablo-11: Yıllara Göre Gümüşhane Nüfusu
Kaynak: TÜİK, 2020, www.tuik.gov.tr

Yıl	Gümüşhane Nüfusu	Artış Hızı
2008	131.367	%0.41
2009	130.976	%-0.30
2010	129.618	%-1.04
2011	132.374	%2.13
2012	135.216	%2.15
2013	141.412	%4.58
2014	146.353	%3.49
2015	151.449	%3.48
2016	172.034	%13.59
2017	170.173	%-1.08
2018	162.748	%-4.36
2019	164.521	%1.09

Tablo-12: Yıllara Göre Gümüşhane'de Nüfus Artış Hızı
Kaynak: TÜİK 2020, www.tuik.gov.tr

İlçelere Göre Gümüşhane Nüfusu					
Yıl	İlçe	İlçe Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Nüfus Yüzdesi
2019	Merkez	56.398	28.138	28.260	%34,28
2019	Kelkit	52.608	26.867	25.741	%31,98
2019	Şiran	21.286	10.694	10.592	%12,94
2019	Kürtün	13.376	6.916	6.460	%8,13
2019	Torul	12.504	6.356	6.148	%7,60
2019	Köse	8.349	4.225	4.124	%5,07

Tablo-13: İlçelere Göre Gümüşhane Nüfusu
Kaynak: TÜİK 2020, www.tuik.gov.tr

Tablolardan görüldüğü üzere il nüfusu durağan değildir. Köylerden kent merkezine göç olgusu devam etmektedir. TÜİK yayınladığı “İstatistiklerle Aile 2018”²⁴ çalışmasındaki verilere göre Gümüşhane’de ortalama hane halkı büyüklüğü 3,1 kişi olduğu hesabı ile ilde yaklaşık hane sayısının 53.071 adet olduğu görülmektedir. Şehir merkezlerinde yaşayanların yanı sıra Gümüşhane’nin köylerinde yaşayanların tarımsal geliri de dikkate alındığında bu hanelerin önemli bir bölümünün akrilik yapı malzemeleri kullanacağı öngörülebilir. Bu durumda Gümüşhane’de yeni inşaatlarda ve tadilat işlerinde akrilik yapı malzemeleri bir potansiyel bulundurmaktadır. Ayrıca il genelinde bina ve işyeri inşaatı yapan yap-satçılar, kooperatifler ve kendi inşaatlarını yapmak isteyen vatandaşlar oluşturmaktadır. Ayrıca çevre iller de hedef pazarlar arasında yer almaktadır. Bu illerin nüfus sayıları ve hane büyüklükleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

²⁴ <https://tuikweb.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=30726>

İlin Adı	Nüfus Sayısı (2019)	Nüfus Artış Hızı (2019)	Hane Sayısı (3,9 kişi üzerinden)
Bayburt	84.8432	%3,12	21.754
Erzincan	234.747	%2,4	60.194
Rize	343.212	%-1,57	88.003
Artvin	170.875	%-1,80	43.814
Toplam	833.677		213.765

Tablo-14: Gümüşhane Çevresindeki İllerin Nüfusu ve Ortalama Hane Sayısı
TÜİK 2020, www.tuik.gov.tr

4.5.4.Rekabet Yapısı ve Talep Analizi

Proje ile akrilik ve polyster ağırlıklı duş teknesi ve duşa kabin imalatı yapılacaktır. Buna göre TOBB sanayi veri tabanına göre Türkiye genelinde “Banyo küvetleri, duş tekneleri, lavabolar, plastikten” gibi imalat yapan firmalar hakkında bilgi aşağıda verilmektedir. Projenin hedef aldığı sektörün NACE kodlarına göre açıklamaları aşağıdadır.

C- İMALAT
22- Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı
22.2- Plastik ürünlerin imalatı
22.23- Plastik inşaat malzemesi imalatı
22.23.07 – Plastikten banyo küvetleri, lavabolar, klozet kapakları, oturakları ve rezervuarları ile benzeri sıhhi ürünlerin imalatı (kalıcı tesisat için kullanılan montaj ve bağlantı parçaları dahil)

Tablo-15: NACE Sınıflandırmasına Göre Akrilik Yapı Malzemeleri Kodları

Proje ile üretilecek ürünler genel olarak 22.23.07-Plastikten banyo küvetleri, lavabolar, klozet kapakları, oturakları ve rezervuarları ile benzeri sıhhi ürünlerin imalatı (kalıcı tesisat için kullanılan montaj ve bağlantı parçaları dahil) sektörü olarak kabul edilmektedir. Buna bağlı olarak Gümüşhane ile ilgili veriler aşağıda verilmiştir. Görüleceği gibi ilde bu alanda faaliyet gösteren bir işletme bulunmamaktadır.

Şekil-1: İllere Göre Banyo Küvetleri, Duş Tekneleri, Lavabolar, Plastikten İmalatı Yapan Firmaların Dağılımı
Kaynak: TOBB Sanayi veri tabanı 2020,

http://sanayi.tobb.org.tr/ksorgu_harita4.php?kod=22.23.12.50.00

Kodu	Ürün Açıklama	Firma Sayısı (Türkiye)	Toplam Üretim
22.23.12.50.00	Banyo Küvetleri, Duş Tekneleri, Lavabolar, Plastikten	104	9,778,531 Adet

Tablo-16: Banyo Küvetleri, Duş Tekneleri, Lavabolar, Plastikten İmalatını Yapan Firmaların Sayısı ve Toplam Üretim Miktarı.

Kaynak: TOBB Sanayi veri tabanı 2020, http://sanayi.tobb.org.tr/ksorgu_harita5.php?kodu=22.23.12.50.00

2008 global krizi sonrasında gelişmekte olan ülkelerin gerek değerli yer altı kaynakları gerek son 10 yılda hızla artan ihracata dayalı büyüme modellerinin meyvelerini topladıkları ve yakın gelecekte de iç pazarlarında yatırımlara hız vererek büyümeyi ihracat kadar iç Pazar dinamizmi ile sürdürecekleri görülmüştür. İnşaat sektörü büyüme beklentileri yeni inşaat, yenileme pazarı ve bu sırada kullanılan inşaat malzemelerini ve hizmetleri kapsamakta, Türkiye büyüme beklentisi ile en hızlı büyüyecek pazarlar arasında yer almaktadır. Sosyo-ekonomik veriler de inşaat sektörü büyüme beklentilerini desteklemektedir.²⁵

Türkiye İnşaat Malzemeleri Sektöründe Büyümeyi Tetikleyecek Unsurlar

- Artan konut ihtiyaçları
- Modernize edilen eski konutlar
- Kentsel Dönüşüm Projeleri
- Konut Dışı Yatırımlar
- Altyapı Yatırımları
- Harcanabilir Gelir Seviyesinin Artması
- Binalarda Enerji Verimliliği
- Deprem Yönetmeliği
- Yapı denetim yönetmeliği

4.5.5.Kuruluş Yeri Seçimi ve Çevresel Etkiler (Tesis Kurulum Plan ve Teknoloji özellikleri)

Tesisin Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet göstereceği öngörülmüştür. Tesisin kaplayacağı alanın 5 dönüm açık alanda 2 dönüm kapalı alanı olacağı varsayılmaktadır. Yer seçimi denince önce uygun bir bölgenin daha sonra burada dar bir yörenin belirlenmesi ve nihayet belli bir arsanın seçilmesi anlaşılır. Yer seçiminin birçok faktörün dikkate alınmasıyla, ayrıntılı ekonomik analizlerle ve teknik etütlerle ciddi bir çalışma sonucu yapılmış olması gerekir. Yer seçimine etki eden çeşitli faktörler vardır. Bunlardan en önemlisi fabrika kuruluş yerinde yeterli miktarda ve yeterli nitelikte uygun fiyatta hammadde bulunmasıdır.

Tesis, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliği'nin EK-1 (Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi) ve EK-2 (Seçme, Eleme Kriterleri Uygulanacak Projeler Listesi) Listelerinde yer almadığından ÇED yönetmeliği kapsamı dışında kalmaktadır.

İnşaat alanında yapılan uygulamalar çok çeşitli ve değişken bir yapı göstermektedir. Sektördeki iş gücü artışı, teknolojik gelişmeler, inşaat yapımını hızlandırmaktadır. Bu sektörler, faaliyetlerinin bir kısmını ya da tamamını kendi özel amaçlarına uygun olarak projelendirmiş yapılar üzerinde yürütmektedir. Bu açıdan bakıldığında çok amaçlı kullanılan yapıların can ve mal güvenliği açısından yeterli dayanımda olması zorunludur. Yapıların fiziki olarak çok sağlam olması tek başına yeterli olmamaktadır. Mimari açıdan da güzel görünüm ve kullanışlı ürün sistemlerine sahip olması

25 OMSAN, Türk Müteahhitlerin Yurtdışı İşleri ve İnşaat Malzemeleri Sektörü, <http://www.omsan.com/uploads/logistic/media/kutup103.pdf>

gerekir. Yapıları bir bütün olarak ele alırsak, bu bütünü meydana getiren birçok sistemin bulunduğunu söyleyebiliriz.

Akrilik ürün teknolojisi alanı, küresel düzeyde hızla değişen Pazar ve rekabet koşulları nedeniyle sürekli ve dinamik bir gelişim içindedir. Bu özelliğinden dolayı ülkeler yapı malzemeleri teknolojisi alanının geliştirilmesi için özel politikalar uygulamaktadırlar. Tesiste, ağırlıklı olarak yerli teknoloji kullanılacaktır. Makine ekipman özellikleri kapasiteye bağlı olarak seçilmiştir. Akrilik banyo ürünleri imalatında aşağıdaki hammaddeler/maddeler kullanılmaktadır.

- Akrilik Levha
- Alüminyum Profil
- Polistiren Levha
- Polyster (Termoset plastik)
- Akrilik elyaf
- Sekorit Cam
- Vida Aksam

4.5.6.Makine ve Ekipman Bilgileri

Akrilik ürünler imalatı için kullanılacak makine üreticileri ile yapılan görüşmelere bağlı olarak kurulacak tesiste aşağıdaki makine ve teçhizatlar olacaktır. Tahmini maliyetler e-ticaret sitelerinden ve üretici firmalardan elde edilmiştir. Kurulacak tesis de alternatifli hatların kurulması planlanabilir. Bu da üretimlere ve özellikle şirkete esneklik getirir. İmalatın yapılabilmesi için bu makine parkının dışında bazı ekipmanlara ve tezgâhlara da ihtiyaç vardır.

Makine-Ekipman ve Tefrişatlar	Birim Fiyat (TL)	Adet/Miktar	Toplam (TL)
Elyaf Atma makinesi	60.000	1 adet	60.000
Delme kalıpları	5.000	4 adet	20.000
Eksantrik pres	75.000	1 adet	75.000
Profil kesme makinesi	48.000	1 adet	48.000
Akrilik cam kesme makinesi	85.000	1 adet	85.000
Polyster kalıp	10.000	30	300.000
Platform	95.000	1 adet	95.000
Akrilik yumuşatma fırını	70.000	1 adet	70.000
Kaynak makinesi	55.000	1 adet	55.000
Hava kompresörü	18.500	1 adet	18.500
Jeneratör	45.000	1 adet	45.000
El Aletleri (Takım)	50.000	1 adet	50.000
Toplam Fiyat			921.500

Tablo-17: Tesis için Gerekli Makine Ekipman Maliyeti

4.5.7.İnsan Kaynakları Planlaması

Kurulacak tesiste 15 kişinin çalışması planlanmıştır. Buna göre oluşacak insan kaynakları maliyeti aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Personel Yönetimi ve Giderleri				
Unvanı	Adet	Aylık Brüt Maliyet/TL	Aylık Brüt Maliyet x Adet	Yıllık Maliyet-TL
Genel Müdür	1	10000	10000	120.000
Tekniker/Mühendis	1	5000	5000	60.000
İşçi	8	4000	32000	384.000
Nakliye Elemanı	1	4000	4000	48.000
Pazarlama elemanı	1	5000	5.000	60.000
Diğer	3	40000	120000	144.000
Toplam	15	28.000	44.000	816.000,00

Tablo-18: İnsan Kaynakları Maliyet Tablosu

4.6.Proje Maliyeti (iç ve dış para olarak):

Toplam Yatırım Tutarı

Arsa Yatırımı

Tesis faaliyetlerinde kullanılmak üzere 5.000 metrekare bir arsanın yeterli olacağı öngörülmektedir. Tesis faaliyetlerinde kullanılmak üzere 2.000 metrekare bir kapalı alanın yeterli olacağı öngörülmektedir. Tesisin Gümüşhane OSB'de kurulması önemli bir avantaj olarak değerlendirilebilir. Arsa gideri için Organize sanayi Bölgesi Müdürlüğü'nün 2020 yılı için belirlemiş olduğu arsa fiyatları üzerinden hesaplama yapılmıştır. Arsa bedeli olarak tahsis edilen arsanın m2 başına 90 TL üzerinden bir rakam belirlenmekte ve bu tutarın %40'ı yatırımcıdan alınmaktadır. Buna göre $5.000 \text{ m}^2 \times 90 \text{ TL} = 450.000,00 \text{ TL}$ yapmakta, bu miktarın %40'ı da $180.000,00 \text{ TL}$ yapmaktadır.

Etüt ve Proje Giderleri

Yatırıma ait etüt ve mimari uygulama projesi çalışmaları için toplam 80.000,00 TL'lik bir harcama öngörülmektedir.

İnşaat Harcamaları

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ilgili yapılar için 2020 yılı birim fiyatlarından yararlanılarak belirlenmiştir. Buna göre 2.000 m2 bir bina için belirlenen rakam 750.000,00 TL'dir.

Makine ve Teçhizat Gideri

Makine-teçhizat alım ve montaj gideri 921.500,00 TL olarak hesaplanmıştır.

Taşıt Araçları ve Demirbaş Giderleri

Taşıt araçları için 350.000 TL bütçe ayrılmıştır. Ayrıca ofis mobilyaları, ofis malzemeleri, telefon, mutfak demirbaşları, bilgisayarlar, yazıcı, klima gibi demirbaşlar temin edilecektir. Söz konusu demirbaşlar içinse 150.000 TL bir bütçe öngörülmektedir. Taşıt ve demirbaşlar için öngörülen toplam bütçe ise 500.000,00 TL'dir.

Genel Giderler

Genel Giderler için 60.000,00 TL bir harcama öngörülmüştür.

Beklenmeyen Giderler

Bu kaleme kadar olan harcamaların yanında beklenmeyen gider olabileceği tahmin edilmektedir. Beklenmeyen giderler yaklaşık 155.000,00 TL'dir.

Sabit Yatırım Tutarı	
Gider Türü	Tutar-TL
Etüt-Proje Giderleri	80.000
Arazi Giderleri	180.000
İnşaat İşleri Gideri	750.000
Makine-Ekipman Giderleri	921.500
Demirbaş Gideri	150.000
Taşıt Alım Gideri	350.000
Kuruluş Gideri	18.000
Genel Giderler	60.000
Beklenmeyen Giderler	155.000
Toplam	2.664.500,00

Tablo-19: Sabit Yatırım Tutarı

Toplam Yatırım İhtiyacı	Tutar
Sabit Yatırım Tutarı	2.664.500,00 TL
İşletme Sermayesi	301.166,67 TL
Toplam Yatırım (TL)	2.965.666,67 TL
Toplam Yatırım (€) *	339.445,41 €
Toplam Yatırım (\$) *	401.210,35 \$

Tablo-20: Toplam Yatırım Tutarı

Kaynak: https://www.tcmb.gov.tr/kurlar/kurlar_tr.html

*Döviz kuru TC. Merkez Bankası'nın 25.08.2020 tarihine göre efektif satış kuru üzerinden hesaplanmıştır.

4.7.Yatırım Sonrası Gelir ve Giderler (Kapasite Kullanım Oranı, Üretim ve satış bilgileri)

Bu fizibilite raporu Gümüşhane’de **Akrilik Yapı Malzemelerin (duşakabin, duş teknesi) imalatı** üzerinden yapılmıştır. Bunların yanında zamanla tesiste diğer ürünlerden de üretim imkânı bulunmaktadır. Merkez Bankası verilerine göre NACE sınıflandırmasında **22.23. plastik inşaat malzemeleri imalatı** ürün grubunda kapasite kullanım oranı 2018 yılında %74,97; 2019 yılında %72,73 olarak gerçekleşmiştir.²⁶ Bu itibarla kurulması öngörülen tesisin faaliyete geçmesiyle birlikte ilk iki yıl %70 kapasite kullanım oranıyla çalışacağı, üçüncü yıldan itibaren sektör ortalaması olan %75 kapasite kullanım oranıyla faaliyetini sürdüreceği öngörülmüştür. Ayrıca tesisin organize sanayi bölgesinde kurulması çok önemlidir. Türkiye’de organize sanayi bölgesinde kurulan tesislerin özellikle atık problemleri çözümlenmekte, enerji girdi maliyetleri düşük olmaktadır. Teşviklerde bu çerçevede planlanmaktadır. Tesis pazarın zaman içinde değişen taleplerine göre ilk iki yılda düşük kapasite sonraki yılda aşamalı olarak tam kapasite hedeflerine ulaşacaktır. Tesiste üretilecek ürünler öncelikle Gümüşhane ve çevresinden elde edilebilecek ürünlerden seçilmiştir. Ürün satış fiyatları piyasa ortalaması dikkate alınarak hesap edilmiştir. Ürünlerin farklı boylarda sunulması veya farklı özellikler kazandırılarak da pazara sunulması mümkündür.

Yıllar	KKO	İlk yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl
Kapasite Kullanım Oranı (KKO), Adet/yıl	%100	%70	%70	%75	%75	%75
Akrilik Duşa kabin, Adet/yıl 100x100 cm	8.000	5.600	5.600	6.000	6.000	6.000
Akrilik Duş teknesi, Adet/yıl 80x80 cm	7.000	4.900	4.900	5.250	5.250	5.250

Tablo-21: Yıllara Göre Kapasite Kullanım Oranı

Kurulacak tesiste üretilecek mal ve hizmetler genel olarak aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır. Ürünlerin boyutu, kullanılan malzemeler, görsellik, paketlenmesi ve ambalajlanması ile ilgili çok fazla alternatif bulunduğundan hesaplamalar adet/yıl üzerinden yapılmıştır. Bu yüzden de fiyat farklılıkları nedeniyle her bir ürün için ortalama birim fiyat alınmıştır.

İlk Faaliyet Yılında Hedeflenen Üretim Düzeyi (%70 KKO)		
Ürün Adı	Miktar	Ürün Miktarı Adet/Yıl
Akrilik Duşa kabin, 100x100 cm	Adet/yıl	5.600
Akrilik Duş teknesi, 80x80 cm	Adet/yıl	4.900

Tablo-22: İlk Faaliyet Yılında Hedeflenen Üretim Düzeyi

İlk Faaliyet Yılında Hedeflenen satış Düzeyi (%70 KKO)			
Ürün Adı	Ürün Miktarı Adet/Yıl	Birim satış fiyatı/TL	Yıllık toplam satış miktarı / TL
Akrilik Duşa kabin, 100x100 cm	5.600	490	2.744.000,00
Akrilik Duş teknesi, 80x80 cm	4.900	425	2.082.500,00
Yıllık Genel toplam			4.826.500,00

Tablo-23: İlk Faaliyet Yılında Hedeflenen Satış Düzeyi

²⁶ https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket/collapse_21/6007/DataGroup/turkish/bie_kko2/

Yatırım sonrası gelir-giderler, 5 yıllık gelir gider hesaplamaları, değişken ve sabit giderler, işletme sermayesi ihtiyacı, nakit akışları ve toplam yatırım tutarı gibi ekonomik veriler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Gelir- Gider Tablosu					
Ürün Hizmet	Yıllar				
	1	2	3	4	5
ÜRÜN SATIŞ GELİRİ	4.826.500,00	6.032.000,00	7.540.000,00	9.425.000,00	11.781.000,00
DİĞER SATIŞ GELİRLERİ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
İşletme Gelirleri Toplamı	4.826.500,00 TL	6.032.000,00 TL	7.540.000,00 TL	9.425.000,00 TL	11.781.000,00 TL
İşletme Giderleri toplamı	3.614.000,00 TL	4.536.000,00 TL	5.691.000,00 TL	7.261.500,00 TL	9.054.750,00 TL
Gelir -Gider Farkı	1.212.500,00 TL	1.496.000,00 TL	1.849.000,00 TL	2.163.500,00 TL	2.726.250,00 TL

Tablo-24: 5 Yıllık İşletme Gelir Gider Tablosu

*İşletme gelirlerinin her yıl ortalama %25-30 düzeyinde artışı öngörülmüştür.

Gider Kalemleri	Toplam Harcama	% Sabit / Değişken		Sabit Giderler	Değişken Giderler
		% Sabit	% Değişken		
HAMMADDE-YARI MAMUL ÜRÜN GİDERLERİ	2.038.000,00 TL	0	100	0,00 TL	2.038.000,00 TL
YARDIMCI MALZEME	275.000,00 TL	0	100	0,00 TL	275.000,00 TL
KİRA	0,00 TL	100	0	0,00 TL	0,00 TL
ELEKTRİK	24.000,00 TL	70	30	16.800,00 TL	7.200,00 TL
DOĞALGAZ	240.000,00 TL	70	30	168.000,00 TL	72.000,00 TL
SU	6.000,00 TL	70	30	4.200,00 TL	1.800,00 TL
HABERLEŞME-PAZARLAMA	125.000,00 TL	70	30	87.500,00 TL	37.500,00 TL
PERSONEL*	816.000,00 TL	100	0	816.000,00 TL	0,00 TL
GENEL GİDERLER	50.000,00 TL	80	20	40.000,00 TL	10.000,00 TL
BEKLENMEYEN GİDERLER	40.000,00 TL	70	30	28.000,00 TL	12.000,00 TL
TOPLAM	3.614.000,00 TL			1.160.500,00 TL	2.453.500,00 TL

Tablo-25: Sabit ve Değişken Giderler Tablosu

İŞLETME SERMAYESİ TABLOSU			
İŞLETME SERMAYESİ KALEMLERİ	YILLIK İŞLETME GİDERLERİ	SÜRE	İŞLETME SERMAYESİ İHTİYACI
HAMMADDE-YARI MAMUL ÜRÜN GİDERLERİ	2.038.000,00 TL	1 AYLIK	169.833,33 TL
YARDIMCI MALZEME	275.000,00 TL		22.916,67 TL
KİRA	0,00 TL		0,00 TL
ELEKTRİK	24.000,00 TL		2.000,00 TL
DOĞALGAZ	240.000,00 TL		20.000,00 TL
SU	6.000,00 TL		500,00 TL
HABERLEŞME-PAZARLAMA	125.000,00 TL		10.416,67 TL
PERSONEL	816.000,00 TL		68.000,00 TL
GENEL GİDERLER	50.000,00 TL		4.166,67 TL
BEKLENMEYEN GİDERLER	40.000,00 TL		3.333,33 TL
GENEL TOPLAM	3.614.000,00 TL		

Tablo-26: İşletme Sermayesi İhtiyacı

*İşletme sermayesi 1 aylık olarak hesap edilmiştir. Buna göre yatırımcıların en az 5 aylık işletme sermayesine sahip olması yararlarına olacaktır.

TOPLAM YATIRIM İHTİYACI	TUTAR
SABİT YATIRIM TUTARI	2.664.500,00 TL
İŞLETME SERMAYESİ	301.166,67 TL
TOPLAM YATIRIM	2.965.666,67 TL

Tablo-27: Toplam Yatırım İhtiyacı Tablosu

Yatırımın Karlılık ve Verimlilik Ön Değerlendirmesi

Yatırımın Kârlılığı	Kâr (Net)*
Yatırımın Karlılığı: -----X100	Toplam Sabit Yatırım Tutarı
	945.750 TL
Yatırımın Karlılığı: -----X100 = %35,49	2.664.500 TL
*Gelir gider farkının %22'si vergi olarak kabul edilmiş, kalan miktar net kar olarak hesap edilmiştir.	

Kişi Başı Yatırım Tutarı
Kişi başına yatırım tutarı, yatırımda istihdam edilen personel başına yapılan yatırımın bir göstergesi olup, toplam yatırım tutarının toplam istihdama bölünmesiyle bulunmuştur.
Kişi Başına Yatırım Tutarı: Toplam Yatırım Tutarı / Toplam İstihdam Sayısı
Kişi Başına Yatırım Tutarı: 2.664.500 TL /15 kişi= 177.633,33 TL
Yatırım, kişi başına yaklaşık 177.633,33 bir yatırımı gerektirmektedir.

Tablo-28: Yatırımın Kârlılığı, Kişi Başı Yatırım Tutarı

4.8.Öngörülen Finansman Kaynakları (AB Hibesi, Kurum Bütçesi, Genel Bütçe Vb.):

Toplam yatırım tutarı işletme sermayesi dahil 2.965.666,67 TL olarak hesap edilmiştir. İşletmenin kuruluş aşamasında İleri girişimcilik desteği olmak üzere faaliyete geçtikten sonra KOSGEB'in diğer desteklerinden de yararlanabilir.

Önemli bir finansman kaynağı olarak 19.06.2012 tarih ve 28328 Sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar" ve 20.06.2012 tarih ve 28329 Sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2012/1)" gereği bölgesel teşvik ve cazibe merkezleri kapsamındadır.

İşletme Finansman Yapısı	
	1.Yıl Toplamı
Finansman İhtiyacı	
1.Başlangıç Yatırımı	2.664.500,00 TL
2.İşletme Sermayesi	301.166,67 TL
Toplam Finansman İhtiyacı	2.965.666,67 TL
Finansman Kaynakları	
1.Özkaynaklar	2.965.666,67 TL
2.Devlet Desteği	0 TL
3.Krediler	0 TL
Toplam Finansman	2.965.666,67 TL

Tablo-29: Öngörülen Finansman Kaynakları

4.9.Projenin Uygulama Planı (Başlama-Bitiş Tarihleri Vb.):

Yatırım yapmak isteyen girişimcilerin öncelikli olarak belli koşulları yerine getirmek durumundadır. Hammadde, ulaşım imkanları, bölge ihtiyaçları, bölgedeki koşullar, işçi istihdamı, üretimin cinsi ya da fabrikanın kurulabileceği bölge gibi pek çok faktör kurulum aşamasında mutlaka göz önünde bulundurulması gereken faktörler arasında yer almaktadır. Yatırıma karar vermeden önce kişilerin mutlaka bilmesi gereken yasal süreçler de bulunmaktadır. Bu süreçler ise aşağıda detaylı bir şekilde yer almaktadır.

Öncelikli olarak kurulacak tesisin inşa edileceği alanın tapusu ile birlikte ruhsat başvurusu yapılması gerekmektedir. İmar mevzuatına göre talep edilen belgeler tamamlanmalı ve ilgili belediyeye veya ilgili kuruluşlara (OSB'lerde müdürlükler) başvurular gerçekleştirilmelidir. Fabrikaların üretim gerçekleştirilmesi için kanalizasyon, su ve elektrik gibi izinlerinin de mutlaka çıkarılması gerekmektedir. Bunlarda yine bağlı olunan kurum tarafından gerçekleştirilmektedir. Tüm bu işlemler halledildikten sonra işletme belgesi için başvuruda bulunulmalı ve bu belge temin edildikten sonra açılış izni için gerekli başvuruların sağlanması gerekmektedir. Fabrikalar üretim yaparken çevre kirliliği oluşturduklarından dolayı ilgili kurumlar tarafından çevre sağlığına olumsuz etki göstermeyeceklerine dair onay alınması gerekmektedir. Tüm bu işlemler halledildikten sonra yatırımcılar Ticaret ve sanayi odalarına kayıtlarını gerçekleştirerek bir kapasite raporu hazırlayarak ilgili kurumlara verirler. Aynı zamanda su kirliliği kalite kontrol yönetmeliği ve hava kalitesinin korunması yönetmeliği dahilinde gerekli izin belgelerinin de alınmış olması gerekmektedir. Bir başka husus da ÇED raporu alınması veya alınmasına gerek olmadığına dair izinlerin alınmasıdır. Bu durumda kapasitelere göre değişmektedir.

Yatırımın bütün altyapısı hazırlanmış Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesinde gerçekleştirileceği öngörülmüştür. Bu yüzden gerçekleştirilecek yatırımın 12 ay içinde tamamlanması mümkün olabilecektir. Uygulanacak ana yatırım faaliyetleri şunlardır:

- Gümüşhane OSB'den Arsa tahsisinin yapılması,
- Yatırım konusunun mimari, statik ve teknik projelerinin hazırlanması,
- Yatırımın inşaatına başlanması ve makine teçhizat gibi ihtiyaçların karşılanması.
- Teknik ve idari örgütlenmenin yapılması,
- Deneme üretimine başlanması,
- İşletmeye geçişin sağlanması.

Projenin yatırıma başlamasını takiben 1 yıl içinde tamamlanabileceği öngörülmüştür. Yatırım uygulama planı ve süresi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Yatırım uygulama planı ve süresi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Yatırım Uygulama Planı ve Süresi												
Faaliyetler/Aylar	1. Ay	2. Ay	3. Ay	4. Ay	5. Ay	6. Ay	7. Ay	8. Ay	9. Ay	10. Ay	11. Ay	12. Ay
Finansal Kaynakların Temini												
İş Birliği Anlaşmalarının Yapılması												
Arazi Tahsisi Yapılması												
İş Yerinin Yasal Kuruluşunun Yapılması												
Etüt Projelerinin Yapılması												
Gerekli İzinlerin Alınması												
İnşaat İşlerinin Yapılması												
Makine-Donanımın Alınması ve Montajı												
Potansiyel Müşterilerle Görüşme Yapılması												
İdari Örgütlenmenin Yapılması												
İş Gücünün Sağlanması												
Stratejik Planın Hazırlanması												
Tesisin Faaliyete Başlaması												

Tablo-30: Projenin Uygulama Planı

4.10. Projenin Dayandığı Varsayımlar ve Karşılaşabileceği Riskler

Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesinde kurulacak bir yatırım için aşağıdaki kriterlerin dikkate alınması risk yönetimi açısından tavsiye edilmektedir.

Varsayımlar:

Pazarlar: Gümüşhane ili bölgesel Pazar anlamında genişlemeye elverişli bölgeler arasında yer almaktadır. Ayrıca ihracat olanakları bakımından hedef Pazar olan Orta Doğu ülkelerine yakındır.

İşgücü: Bölgede işsizlik yoğun olmakla birlikte, kalifiye eleman bulmada sıkıntı duyulabilir.

Malzeme ve Hizmetler: İstanbul ağırlıklı olmasına karşılık girdi temininde sorun bulunmamakla birlikte yedek parça, bakım vb. hizmetleri bakımından sıkıntı duyulabilir.

Ulaştırma: İç ve dış piyasaya yönelik ulaşım olanaklarında sorun bulunmamaktadır. Ürün satışında taşıma maliyetleri sektörün genel eğilimleri doğrultusunda tüketiciye aittir. Bu nedenle bölgesel olarak yapılacak satışlarda başka bölgelerde yer alan rakiplere göre daha avantajlı olacaktır.

Hükümet ve Yasalar: Yasal bakımdan çeşitli destekler bulunmaktadır.

Finansman Olanakları: Bölgesel kalkınma ajansları ve kredi olanakları bakımından finansman olanaklarına erişimde bir sorun bulunmamaktadır.

Su ve Artıkların Yok Edilmesi: İşletmenin organize sanayi bölgesinde kurulması durumunda bu olanaklara ulaşımda sağlanacak ek kolaylıklar bulunmaktadır.

Enerji ve Yakıt: Bölgede enerji sürekliliğinde yaşanan sıkıntılar bulunmaktadır, bu amaçla tesise jeneratör alımı öngörülmüştür.

Güçlü Yanlar:

- Bölgede konut ve diğer inşaat yatırımlarının devam etmesi
- Mevcut binaların modernize edilmesi.
- İlde seri üretim yapan bir tesisin bulunmaması.
- İlin bölgesel teşvik kapsamında ve cazibe merkezleri illeri arasında bulunması.
- Coğrafi konum sebebiyle potansiyel ihracat pazarlarına yakınlık.
- Ar-Ge ve tasarım alanlarında ilerleyerek yeni ürünler çıkartılabilmesi.
- Devletin Ar-Ge, tasarım ve özellikle ihracat için verdiği desteklerin artarak devam etmesi.

Varsayımlar ile ilgili Riskler:

1. Müşteri ve pazar bulunamaması
2. Kapasiteye ulaşılamaması
3. Kaliteye ulaşılamaması
4. Rekabetçi önlemlerin alınamaması
5. Öngörülemeyen yeni yatırımların olması
6. Talep sayısındaki düşüş ile birlikte işletme gelirlerinde düşüş yaşanması.

Riskler ile ilgili Önlemler

1. Tanıtım çalışmaları yapılacaktır (reklam, sosyal medya, billboard vb. araçlarla merkezin tanıtımı yapılacak ve müşteri ve pazar bulma olasılığı artacaktır).
2. Bölgenin bilinirliği arttırılacak, farkındalık çalışmaları yapılacaktır.
3. Bölgenin sağladığı teşvik imkânlarından faydalanılacak ve yatırımcıların bu teşviklerden faydalanması için yardımcı olunacaktır. Bölgeye gelecek yatırımcıların nitelikli eleman istihdamı karşılanacaktır.
4. Markalaşmış büyük firmalar ile görüşülerek bölgeye gelmeleri sağlanacaktır.
5. İş-Kur İl Müdürlüğü ve meslek okulları ile ortak çalışmalar yapılarak **akrilik yapı malzemeleri sektörüne** yönelik özel uygulamalar düzenlenecek ve iş gücü ihtiyacı için altyapı oluşturulacaktır.
6. Sektörde uygulama alanında sorumluluğu olan kurum ve kuruluşlar arasında yeterince iş birliği bulunmamaktadır. Yapılacak yatırımlar ile birlikte uygulama alanında sorumluluğu olan kurum ve kuruluşlar iş birliği içerisine girilmelidir.

4.11.Projenin Yapılabilirliği ve Sürdürülebilirliği:

4.11.1.Genel bilgiler

Gümüşhane’de kurulacak akrilik yapı malzemeleri üretim tesisi birçok açıdan avantajlı konumda olacaktır. Yöresel talepler ve ihtiyaçların sanayi ürünlerinde dönüştürülmesi bölgenin sosyo-ekonomik kalkınmasına hizmet edecektir. İşletmenin 5 yıllık gelir gider tabloları açısından yatırımın karlılığı yapılabilir düzeydedir. Ayrıca işletme faaliyete geçmesini takiben çağrıya çıkabilecek devlet destekleri ve teşviklerden yararlanabilmektedir.

Yatırımla ilgili devlet destekleri ve teşvik unsurları aşağıda başlıklar halinde açıklanmaktadır.

4.11.2.Yatırım Kapsamında Verilen Teşvik ve Destekler

4.11.2.1.Bölgesel Yatırım Teşvikleri

Uygulayıcı Kurum: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü,

Genel Açıklamalar

İlgili Mevzuat

19.06.2012 tarih ve 28328 Sayılı Resmî Gazete ‘de yayımlanan “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar”

20.06.2012 tarih ve 28329 Sayılı Resmî Gazete ‘de yayımlanan “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2012/1)”

Müracaat

Teşvik belgesi müracaatları Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına yapılır. Ancak, genel teşvik uygulamaları kapsamında yer alan ve sabit yatırım tutarı on milyon Türk Lirasını aşmayan, tebliğle belirlenecek yatırımlar için yatırımcının tercihine bağlı olarak yatırımın yapılacağı yerdeki yerel birimlere de müracaat edilebilir.

Teşvik belgesi

Yatırımların destek unsurlarından yararlanabilmesi için, projenin uygun görülmesi ve teşvik belgesi düzenlenmesi gerekir.

Diğer desteklerden yararlanma

Bu kapsamdaki destek unsurlarından yararlanan yatırım harcamaları, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının desteklerinden yararlanamaz. Ancak, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının sadece sübvansiyonlu kredi desteğinden yararlanan yatırımlar, bu Karar kapsamında faiz desteği dışındaki diğer destek unsurlarından yararlandırılabilirler.”

Sektöre ilişkin değerlendirme

Akrilik yapı malzemeleri sanayine yönelik yatırımlar, “Genel Teşvik Sistemi” ve “Bölgesel Teşvikler” den yararlanabilir.

Destek Unsurları

Yatırım Teşvik Belgesi	Bölgesel Teşvik Destek Unsurları (1)					
Teşvik Bölgeleri	1.Bölge	2.Bölge	3.Bölge	4.Bölge	5.Bölge	6.Bölge
KDV Muafiyeti	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Gümrük Muafiyeti	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Vergi Muafiyeti (%) (3)	15	20	25	30	40	50
SGK İşveren Prim Muafiyeti	2 Yıl	3 Yıl	5 Yıl	6 Yıl	7 Yıl	10 Yıl
Yatırım Yeri Tahsisi	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Faiz Desteği (TL/Döviz)	Yok	Yok	3 Puan	4 Puan	5 Puan	7 Puan
	Yok	Yok	1 Puan	1 Puan	2 Puan	2 Puan
Yapı Harçları Muafiyeti	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Emlak Vergisi Muafiyeti	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Damga Vergisi Muafiyeti	Var	Var	Var	Var	Var	Var

Bölgesel Teşvik Kalemlerine İlişkin Açıklamalar:

- Gümüşhane 5.bölgede yer almaktadır. Yatırım OSB'de olması nedeniyle 6. Bölge desteklerinden yararlanacaktır.
- Gümrük Vergisi Muafiyeti: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için gümrük vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.
- KDV İstisnası: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yurt içinden ve yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için katma değer vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.
- Vergi İndirimi: gelir veya kurumlar vergisinin, yatırım için öngörülen katkı tutarına ulaşınca kadar indirimli olarak uygulanmasıdır.
- Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının belirli bir süre Bakanlıkça karşılanmasıdır.
- Yatırım Yeri Tahsisi: Yatırım Teşvik Belgesi düzenlenmiş bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlar için Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yatırım yeri tahsis edilebilir.
- Faiz Desteği: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında kullanılan en az bir yıl vadeli krediler için sağlanan bir finansman desteğidir. Teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının %70'ine kadar kullanılan krediye ilişkin ödenecek faizin veya kâr payının belli bir kısmı Bakanlığımızca karşılanmaktadır.

Bir Alt Bölge Desteğinden Faydalanma

- Bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında teşvik belgesi düzenlenen yatırımlar, aşağıdaki şartlarından en az birini sağlaması durumunda vergi indirimi ve sigorta primi işveren hissesi desteği açısından buldukları bölgenin bir alt bölgesinde sağlanan oran ve sürelerde bu desteklerden yararlanabilir.
- Sağlanması gerekli şartlar
- Yatırımın Organize Sanayi Bölgesinde gerçekleştirilmesi,
- Yatırımın aynı sektörde faaliyet gösteren en az beş gerçek veya tüzel kişinin ortağı olduğu yatırımcı tarafından gerçekleştirilmesi ve ortak faaliyet gösteren alanda entegrasyonu sağlayacak bir yatırım olması.

Yatırımın Tanımı: Akrilik yapı malzemeleri yatırımı için bölgesel teşvik unsurları:

- Yatırım Yeri: Gümüşhane
- OSB içi veya Bir alt bölge desteği: Evet
- İlin Olduğu Bölge: 5. Bölge
- Genel Teşvik: Yararlanabilir
- Bölgesel Teşvik: Evet
- Bölgesel Teşvik Asgari Yatırım Şartları: 500.000 TL
- Yatırımla İlgili Özel Şartlar: 2017-2022 yıllarında yapılacak yatırım harcamaları için vergi indirimi yatırıma katkı oranına 15 puan ilave edilmekte, vergi indirimi oranı %100 olmakta ve bina-inşaat harcamalarına KDV iadesi uygulanmaktadır.
- Yararlanılacak Teşvik Bölgesi: 6. Bölge
- KDV İstisnası: Var
- Gümrük Vergisi Muafiyeti: Var
- Yatırım Yeri Tahsisi: Var
- SGK İşveren Hissesi Desteği: 10 yıl Limitsiz Yatırıma Katkı Oranı
- Vergi İndirimi Desteği: Vergi İndirim Oranı %90, Yatırıma Katkı Oranı %50
- Faiz Desteği: TL 7 puan, Döviz 2 puan İndirimli, 1 Milyon 800 Bin TL'yi geçmez.
- SGK İşçi Hissesi Desteği: 10 Yıl
- Gelir Vergisi Stopajı Desteği: 10 Yıl

4.11.2.2.Cazibe Merkezi Destekleri

Programın amacı, görece az gelişmiş bölgelerdeki yatırım ortamını canlandırarak istihdam, üretim ve ihracatın artırılması ve bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına yönelik yatırımların desteklenmesidir. Cazibe Merkezleri Programı kapsamındaki illerde; özel sektör tarafından gerçekleştirilecek imalat sanayii yatırımları (US-97 Kodu: 15-37) ile çağrı merkezi ve veri merkezi yatırım projeleri için sağlanacak destekleri kapsar.

Sabit yatırım tutarı ve asgari kapasite, Karar kapsamında desteklenecek imalat sanayii yatırımları (US-97 Kodu: 15-37) için;

- a) Tunceli, Bayburt, Ardahan, Gümüşhane, Iğdır, Erzincan illerinde 2 milyon Türk Lirası,
- b) Hakkâri, Bingöl, Kars, Siirt, Bitlis, Muş, Şırnak illerinde 4 milyon Türk Lirası,
- c) Ağrı, Batman, Elâzığ, Adıyaman, Erzurum, Malatya, Mardin, Van, Diyarbakır, Şanlıurfa illerinde 5 milyon Türk Lirası, tutarında asgari sabit yatırım şartı aranır.

Karar kapsamındaki destek unsurlarından yararlanabilmek için çağrı merkezi yatırımlarının asgari 200 kişilik istihdam sağlaması, ANSI/TIA-942 veya Uptime Institute TIER-3 veya üstü seviyede olan veri merkezi yatırımlarının ise asgari 5.000 m2 beyaz alan ihtiva etmesi gerekir,

Destekler

Karar kapsamında desteklenmesine karar verilen yatırımlar, Komite tarafından uygun bulunması halinde enerji desteği ile 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında sağlanan destek unsurlarından 6'ncı bölge şartlarında, 6'ncı bölgede uygulanan oran ve sürelerle yararlanır.

Enerji desteği

Komite tarafından desteklenmesi uygun görülen yeni yatırımlardan enerji desteği ihtiva edenlerin, işletmeye geçilmesini müteakip gerçekleşen sabit yatırım tutarının %25'ini aşmamak üzere aylık elektrik enerjisi giderlerinin azami %30'u üç yıl süreyle işletme bazında 10 milyon Türk Lirasına kadar Bakanlık bütçesinden karşılanabilir.

4.11.2.3.KOSGEB Destekleri

Desteklenen Sektörler: Akrilik yapı malzemeleri imalatı

Destek Programları:

1.İleri Girişimci Destek Programı

Destek Unsuru	Destek Tutarı								
Kuruluş Desteği	Gerçek kişi işletme 5.000,00 TL Sermaye şirketi işletme 10.000,00 TL								
Makine, Teçhizat ve Yazılım Desteği*	Düşük orta-düşük teknoloji seviyesinde faaliyet gösteren işletmelere 100.000TL, Orta-yüksek teknoloji seviyesinde faaliyet gösteren işletmelere 200.000TL, Yüksek teknoloji seviyesinde faaliyet gösteren işletmelere 300.000TL,								
Mentörlük, danışmanlık ve işletme koçluğu desteği	10.000,00 TL								
Performans Desteği**	<table border="1"><thead><tr><th>Birinci Performans Dönemi***</th><th>İkinci Performans Dönemi***</th></tr></thead><tbody><tr><td>- 180-539 gün ise 5.000 TL</td><td>- 360-1079 gün ise 5.000 TL</td></tr><tr><td>- 540-1079 gün ise 10.000 TL</td><td>- 1080-1439 gün ise 15.000 TL</td></tr><tr><td>- 1080 ve üstü gün ise 20.000 TL</td><td>- 1440 ve üstü gün ise 20.000 TL</td></tr></tbody></table>	Birinci Performans Dönemi***	İkinci Performans Dönemi***	- 180-539 gün ise 5.000 TL	- 360-1079 gün ise 5.000 TL	- 540-1079 gün ise 10.000 TL	- 1080-1439 gün ise 15.000 TL	- 1080 ve üstü gün ise 20.000 TL	- 1440 ve üstü gün ise 20.000 TL
Birinci Performans Dönemi***	İkinci Performans Dönemi***								
- 180-539 gün ise 5.000 TL	- 360-1079 gün ise 5.000 TL								
- 540-1079 gün ise 10.000 TL	- 1080-1439 gün ise 15.000 TL								
- 1080 ve üstü gün ise 20.000 TL	- 1440 ve üstü gün ise 20.000 TL								
Sertifika Desteği	5.000,00 TL								

- *Destek oranı %75 'tir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca 13/09/2014 tarih ve 29118 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan SGM 2014/35 sayılı Yerli Malı Tebliği'ne uygun olarak alınmış ve güncel yerli malı belgesi ile tefrik edilmesi durumunda, destek oranına %15 ilave edilir.
- **Her performans dönemi bir yılı kapsar. Sosyal Güvenlik Kurumu 4(a) kapsamındaki tüm personel için hesaplanan prim gün sayısı toplamı esas alınır.
- ***Girişimcinin; genç, kadın, engelli, gazi veya birinci derecede şehit yakını olması durumunda her bir performans döneminde belirlenen tutarlara 5.000,00 TL eklenir.

2.İşletme Geliştirme Destek Programı

	İşletme Geliştirme Destek Programı Destekleri	Destek Üst Limiti (TL)	Destek Oranı
1	Yurt İçi Fuar Desteği	50.000	%60
2	Yurt Dışı İş Gezisi Desteği	30.000*	
3	Nitelikli Eleman İstihdam Desteği	50.000**	
4	Tasarım Desteği	50.000	
5	Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	30.000***	
6	Belgelendirme Desteği	50.000****	
7	Test Ve Analiz Desteği	50.000*****	
8	Enerji Verimli Elektrik Motorları Değişimi Desteği	80.000*****	
9	Bağımsız Değerlendirme Desteği	20.000	
10	Model Fabrika Desteği	70.000	

- (*) KOSGEB KOBİ ve Girişimcilik Ödülleri Uygulama Esasları kapsamında her yıl belirlenen finalistler, KOSGEB tarafından düzenlenen yurt dışı iş gezisi programından bir defaya mahsus olmak üzere üst limitler dikkate alınmaksızın %100 (yüz) oranında desteklenir.
- (**) Nitelikli Eleman İstihdam Desteği kapsamında istihdam edilecek elemanın; yeni mezun, kadın, engelli, birinci derece şehit yakını veya gazi olması halinde destek oranına %20 (yirmi) ilave edilir.
- (***) TSE ve TÜRKPATENT'ten alınacak belgeler, destek üst limitleri dahilinde %100 (yüz) oranında desteklenir.
- (****) TSE'den alınacak hizmetler, destek üst limitleri dahilinde %100 (yüz) oranında desteklenir.
- (*****) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca 13/09/2014 tarih ve 29118 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan SGM 2014/35 sayılı Yerli Malı Tebliği'ne uygun olarak alınmış yerli malı belgesi ile tefrik edilmesi durumunda, belirlenen destek oranlarına %15 (on beş) ilave edilir.

3.KOSGEB KOBİGEL-Kobi Gelişim Destek Programı

Destek unsurları, Proje Teklif Çağrısı özelinde konunun özelliği dikkate alınarak değişiklik arz edecektir.

Proje Süresi	En az 8 En Fazla 36 Ay (+4) Ay
Destek Üst Limiti	Geri Ödemesiz Destek- En fazla 300.000,00 TL Geri Ödemeli Destek- En fazla 700.000,00 TL
Proje Destek Oranı	%60 (Desteğin %70'i geri ödemeli, %30'u geri ödemesiz destek olarak ödenir). Personel desteği oranı, belirli limitler dahilinde geri ödemesiz %100'dür.

4.Yurt Dışı Pazar Destek Programı

Proje Süresi	En az 8 ay, en fazla 24 ay
Destek Üst Limiti	300.000,00 TL
Proje Destek Oranı	*%70 Geri Ödemesiz %30 Geri Ödemeli

- Personel giderleri için destek oranı dikkate alınmaksızın; asgari geçim indirimi dâhil net asgari ücret tutarı temel girdi olmak üzere bu uygulama esaslarında belirlenen hesap yöntemi ve limitlere göre belirlenen tutar kadar geri ödemesiz destek sağlar.
- İşletmeler bu destekten sadece 1 (bir) kez yararlanabilir.
- Programdan yararlanmak isteyen işletmelerin, başvuru tarihi itibariyle son onaylı mali yılda bilanço esasına göre defter tutmuş olması gerekir.
- İşletmenin başvuru tarihi itibarı ile Yurt İçi Marka Tescil Belgesi'ne sahip olması gerekir.
- İşletmenin proje bütçesi, son onaylı mali yıl net satış hasılatını aşmaması gerekir.
- İşletmenin son onaylı mali yılda ihracat yapmış olması gerekir. (Ancak imalat sektöründe veya Öncelikli Teknoloji Alanları Tablosunda yer alan sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerde bu şart aranmaz.)
- Proje başvurusu en az 2 farklı gider grubundan oluşmalıdır.

5.İş Birliği – Güç Birliği Destek Programı

İşletmelerin birbirleriyle ve/veya büyük işletmelerle;

- Kapasite, verimlilik, ürün çeşitliliği ve kalitelerini artırmaları amacıyla ortak imalat,
- Müşteri istekleri ve pazarın talebinin karşılanması amacıyla ortak tasarım, ürün ve hizmet geliştirmeleri,
- Ürün ve hizmet kalitelerini geliştirmeleri amacıyla ortak laboratuvar,
- Pazar paylarını artırmaları ve marka imajı oluşturmaları amacıyla ortak pazarlama,
- Beceri ve kabiliyetlerini geliştirmeleri ve değer zincirlerine katılmaları amacıyla yapılan iş birlikleri ve bunlara benzer karşılıklı fayda sağlanan, maliyet düşürücü ve rekabet avantajı sağlayıcı nitelikteki iş birliği projeleri desteklenir.

Proje Süresi	6-24 ay (+ 12 ay)
Destek Üst Limiti	1.000.000,00 TL 300.000,00 TL (Geri Ödemesiz), 700.000,00 TL (Geri Ödemeli) Orta-Yüksek ve Yüksek Teknoloji Alanlarındaki Ortak İmalata Yönelik Projeler İçin: 1.500.000 TL 300.000,00 TL (Geri Ödemesiz), 1.200.000,00 TL (Geri Ödemeli)
Proje Destek Oranı	1. Bölgede %50* 2., 3. ve 4. Bölgelerde %60* 5. ve 6. Bölgelerde %70

- (*) Projeye konu satın alınacak makine ve teçhizatın; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca 13/09/2014 tarih ve 29118 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan SGM 2014/35 sayılı Yerli Malı Tebliği’ne uygun olarak alınmış yerli malı belgesi ile tefrik edilmesi durumunda, bu destek oranlarına % 15 (on beş) ilave edilir.

6.Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programı

Ar-Ge ve İnovasyon Programının amacı; bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip küçük ve orta ölçekli işletmeler ile girişimcilerin geliştirilmesi, yeni ürün, yeni süreç, bilgi ve/veya hizmet üretilmesi konularında yürütülen projelerin KOSGEB tarafından desteklenmesidir.

	Destek Üst Limiti (TL)	Destek Oranı (%)	
İşlik Desteği	İşliklerden bedel alınmaz		
Kira Desteği	30.000,00 (Teknopark içi)	%75	
	24.000,00 (Teknopark dışı)		
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alım Giderleri Desteği	150.000,00	%75*	
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alım Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)	300.000,00	%75*	
Personel Desteği	150.000,00	%75	
Başlangıç Desteği	20.000,00	%100	
Proje Geliştirme Desteği	Proje Danışmanlık Desteği	25.000,00	%75
	Eğitim Desteği	10.000,00	
	Sınai ve Fikri Mülkiyet Hakları Desteği	20.000,00	
	Proje Tanıtım Desteği	5.000,00	
	Yurtiçi-yurtdışı Kongre/Konferans/Fuar Ziyareti/Teknoloji İş birliği Ziyareti Desteği	15.000,00	
	Test, Analiz, Belgelendirme Desteği	25.000,00	

7.Endüstriyel Uygulama Destek Programı

Endüstriyel Uygulama Programı kapsamı; yeni bir ürün/hizmetin; üretilmesi, kalitesinin artırılması, maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin uygulamaya alınması, ürün veya süreçlerinin pazara uygun biçimde ticarileştirilmesi amacıyla hazırlanan projelerin KOSGEB tarafından desteklenmesidir.

	Destek Üst Limiti (TL)	Destek Oranı (%)
Kira Desteği	18.000,00	%75
Makine-Teçhizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Giderleri Desteği	150.000,00	%75*
Makine-Teçhizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Gid. Desteği (Geri Ödemeli)	500.000,00	%75*
Personel Gideri Desteği	150.000,00	%75

- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca 13/09/2014 tarih ve 29118 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan SGM 2014/35 sayılı Yerli Malı Tebliği’ne uygun olarak alınmış yerli malı belgesi ile tefrik edilmesi durumunda, destek oranlarına %15 (onbeş) ilave edilir.

KAYNAKLAR

1. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliği'nin EK-1 (Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi) ve EK-2 (Seçme, Eleme Kriterleri Uygulanacak Projeler Listesi).
2. DKİB, www.dkib.org.tr,
3. Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, Coğrafi İşaret Stratejisi Araştırma Raporu ve 2020-2022 Eylem Planı (https://www.doka.org.tr/dosyalar/page_492/attachment/cografi-isaretler-rapor-onsozsuz.pdf).
4. Doğu Karadeniz İhracatçılar Birliği (www.Dkib.org.tr).
5. Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı Gümüşhane Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi raporu (<https://www.doka.org.tr/dosyalar/editor/files/gumushane-ili-yatirim-destek-ve-tanitim-stratejisi.pdf>).
6. Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, TR90 Doğu Karadeniz Bölge Planı 2014-2023 (https://www.doka.org.tr/planlama_Bolge-Plani-TR.html).
7. DOKA, TR90 Doğu Karadeniz Bölgesi Yöresel Ürünler Stratejisi (<https://www.doka.org.tr/dosyalar/editor/files/tr90-yoresel-urunler-stratejisi-ve-eylem-plani.pdf>).
8. DOKAP Bölgesi Tarımsal Üretim ve Tarımsal Sanayi Yatırım Potansiyeli Araştırma Projesi-DOKAP Bölgesi Tarımsal Üretim ve Tarıma Dayalı Sanayinin Mevcut Durumu ve Yatırımcı Rehberi (https://www.dokap.gov.tr/Upload/Genel/dokap-bolgesi-tutds-mevcut-durumu-ve-yatirimci-rehberipdf-966308-rd_53.pdf).
9. Gümüşhane İlinde Doğa Turizmi Master Planı 2013 – 2023.
10. Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü verileri, 2020 (<http://gumushaneosb.org.tr>).
11. Gümüşhane Tarım ve Orman Müdürlüğü, Gümüşhane Tarımsal Yatırım Ortamı Raporu, 2019 (<https://gumushane.tarimorman.gov.tr/Link/11/Gumushane-II-Yatirim-Rehberi>).
12. Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası Faaliyet Raporu 2019 (<http://gumushanetso.org.tr/sabit.php?id=38>).
13. http://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/maden_potansiyel_2010/Gumushane_Madenler.pdf.
14. <http://www.sbb.gov.tr/2020-2022-donemi-yatirim-genelgesi-ve-hazirlama-rehberi/>
15. <https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekler/3/destekler>
16. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/02/20200219-4.htm>
17. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2020, (<https://www.yatirimadestek.gov.tr/tesvik-robotu>).
18. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2018-2022 STRATEJİK PLAN, <https://www.tarimorman.gov.tr/SGB/Belgeler/2013-2017/GTHB%202018-2022%20STRATEJII%CC%87K%20PLAN.PDF>
19. Tarım ve Orman Bakanlığı, Ulusal Kalkınma Stratejisi (2014-2020) [https://kkp.tarim.gov.tr/UKKS%20\(2014-2020\).pdf](https://kkp.tarim.gov.tr/UKKS%20(2014-2020).pdf)
20. TCMB İstatistik Veri Tabanı, (https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket/collapse_21/6007/DataGroup/turkish/bie_kko2/).
21. TCMB, https://www.tcmb.gov.tr/kurlar/kurlar_tr.html
22. TİM Resmî Web Sitesi, İhracat Rakamları, 2018-2019 (www.tim.org.tr).
23. TOBB Gümüşhane İstatistiki Göstergeleri 2019, (<http://gumushanetso.org.tr/dosyalar/GUMUSHANE-ISTATISTIKI-GOSTERGELER.pdf>).
24. Trade Map Resmî Web Sitesi, Uluslararası Dış Ticaret İstatistikleri, 2020.
25. TÜİK 2018, 2019, 2020 (<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr>).
26. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2014-2020) (http://www.sp.gov.tr/tr/temel-belge/s/113/Ulusal+Kirsal+Kalkinma+Stratejisi+_2014-2020).
27. Gümüşhane TSO, Stratejik Plan 2020-2023, (http://www.gumushanetso.org.tr/dosyalar/GTSO_STRATEJIK_PLANI_2020-2023-28-12-2019.pdf)

29. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, On Birinci Kalkınma Planı 2019 (<https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>).
30. Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, TR90 Doğu Karadeniz Bölge Planı 2014-2023 (https://www.doka.org.tr/planlama_Bolge-Plani-TR.html).
31. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019 (<https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>).
32. 2023 Sanayi ve Teknoloji Strateji Belgesi, 2019 (<https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/SanayiStratejiBelgesi2023.pdf>).
33. Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (2014-2023), (http://www.sp.gov.tr/tr/temel-belge/s/108/Bolgesel+Gelisme+Ulusal+Stratejisi+_2014-2023).
34. TR90 Bölgesel Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu 2016 (https://www.ttso.org.tr/dosyalar/TR90_Duzey2_Bolgesi_Raporu.pdf).
35. Muharrem Bakkal, Süreyya Bakkal, Hakan Yıldırım, “Türkiye’de Bölgesel Ekonomik Dengesizlikler ve Çözüm Yolları”, *Social Sciences Studies Journal*” Vol:4, Issue:15, pp.799-809, 2018 (http://sssjournal.com/Makaleler/1084718470_10_4-15.ID460.%20BAKKAL,%20BAKKAL%20&%20YILDIRIM_799-809.pdf).
36. PAGEV, Türkiye Plastik Sektör İzleme Raporu 2019 <https://pagev.org/upload/files/Plastik%20%20Sekt%C3%B6r%20Raporu%202019.pdf>
37. PUKAD Raporu, 2017 <http://pukad.org/wp-content/uploads/2017/02/2016-yili-turkiye-pencere-ve-cam-pazari-raporu.pdf>
38. <https://tuikweb.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=30726>
39. PAGEV, Türkiye Plastik Sektör İzleme Raporu 2020/3 <https://pagev.org/upload/files/Plastik%20%20Sekt%C3%B6r%20Raporu%202020%20-%20Ocak%20-Mart%20%28%20Revize%20%29.pdf>
40. http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Pvc%20Pencereler.pdf
41. OMSAN, Türk Müteahhitlerin Yurtdışı İşleri ve İnşaat Malzemeleri Sektörü, <http://www.omsan.com/uploads/logistic/media/kutup103.pdf>